

Munich Personal RePEc Archive

Research and Science Today

DRĂGHICI, Alex andra and DAMIAN, Irina and DAN, Andreea Maria and POPA, Diana-Gabriela and EZARU, Elena Mihaela and PAICĂ, Ana Maria Roxana and MUREȘAN, Adriana Rodica and LUȚAI, Raluca and ȘERBAN, Ileana Daniela and CIOREI, Mihaela Andreea and MĂRCĂU, Flavius-Cristian

Constantin Brancusi University of Targu-Jiu, Romania

1 September 2011

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/41929/>

MPRA Paper No. 41929, posted 14 Oct 2012 20:37 UTC

Universitatea “Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu
Liga studenților din Universitatea Constantin Brâncuși

RESEARCH AND SCIENCE TODAY

~Revista științifică studentescă~

Numărul 1

Septembrie 2011

Târgu-Jiu 2011

Copertă: Batcu Alexandru

Tehnoredactare: Mărcău Flavius-Cristian
Ciorei Mihaela Andreea

Director: Mărcău Flavius-Cristian

Comitetul științific:

Prof. univ. dr. Adrian Gorun

Prof. univ. dr. Niculescu George

Prof. univ. dr. Moise Bojincă

Prof. univ. dr. Popescu Luminița

Prof. univ. dr. Cruceru Mihai

Prof. univ. dr. Gămănesci Gheorghe

Prof. univ. dr. Ghimiși Ștefan Sorinel

Prof. univ. dr. Bică Monica Delia

Prof. univ. dr. Babucea Ana Gabriela

Conf. univ. dr. Neamțu Liviu

Conf. univ. dr. Tomescu-Dumitrescu Cornelia

Lect. univ. dr. Rujan Cristinel

Lect. univ. dr. Trocan Laura Magdalena

Lect. univ. dr. Gavrilescu Alin

Lect. univ. dr. Gherghe Roxana

Lect. univ. dr. Plăstoi Camelia

Lect. univ. dr. Badea Miss Georgian

Lect. univ. dr. Diaconu Ana Maria

Lect. univ. dr. Dănăcică Daniela Emanuela

Ș.l. dr. Ciofu Cristian Florin

Asist. univ. Zamfir Bogdan

Prep. univ. Holt Alina Georgiana

EDITURA ACADEMICA BRÂNCUȘI
ADRESA: Bd-ul Republicii, nr. 1
Târgu Jiu, Gorj
Tel: 0253/218222

COPYRIGHT:

- Sunt autorizate orice reproduceri fără perceperea taxelor aferente cu condiția precizării sursei.
- Responsabilitatea asupra conținutului lucrării revine în totalitate autorilor.

ISSN: 2247 – 4455

ISSN-L: 2247 – 4455

CUPRINS

CHINA- FUTURE SUPERPOWER OR NUMBER 2 IN THE WORLD?.....	5
Alex andra DRĂGHICI	
COMPARATIVE VALUE ADDED TAX BETWEEN ITALY-UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN, FRANCE AND ROMANIA	13
Irina DAMIAN	
THE BLACK SEA SYNERGY INITIATIVE – A DEVELOPING BACKGROUND FOR REGIONAL COOPERATION	23
Andreea Maria DAN	
THE CONCEPT OF INNOCENCE IN HENRY JAMES’S THE WINGS OF THE DOVE	33
Diana-Gabriela POPA	
CAPITAL MARKET AND THE CRIME	40
Elena Mihaela EZARU	
DISIDENȚA ÎN REGIMUL COMUNIST ÎN ROMÂNIA. STUDIU DE CAZ - DOINA CORNEA	46
Ana Maria Roxana PAICĂ	
THE CLUB OF ROME’S CONCEPT OF GLOBALIZATION – STATE INTERDEPENDENCE ON WORLD SCALE	59
Adriana Rodica MUREȘAN	
UNIUNEA SOVIETICA SI PROPAGANDA IN CONTEXTUL RAZBOIULUI RECE	69
Raluca LUȚAI	
DIPLOMAȚIA PUBLICĂ- INSTRUMENT POLITIC PENTRU SUA CA SMART POWER -ANALIZĂ CAUZALĂ-	79
Ileana Daniela ȘERBAN	
RĂZBOIUL RECE: VECTORII	91
Mihaela Andreea CIOREI și Flavius-Cristian MĂRCĂU	

CHINA- FUTURE SUPERPOWER OR NUMBER 2 IN THE WORLD?

Alexandra DRAGHICI *

Many analysts see in China an emerging superpower which could replace the United States as the preponderant power of the world in the next 20 years. These predictions on the future geopolitical order are supported by major international organizations such as the World Bank. However, even reports that consider a continuous ascent of China note that this depends on the evolution of many factors that can not be foreseen and which can adversely affect the growth of the Asian country.

China is the first country in the world history where growth has managed to be maintained a very long time, almost 30 years. Many analysts of the Chinese phenomenon consider that China's impressive development will follow the usual course of economic development by falling into recession. In current global conditions this crisis would affect the Chinese economy for many years in a row, predicting a similar crisis to that of Japan in the 90s, but which would also strongly affect the rest of national economies due to the intense trade existing between them and China. The analyst Jinghao Zhou believes that in order to maintain internal and external equilibrium, China should pursue three lines of gradual reform, which have as goal the democratization of China: promoting media freedom, improve citizen participation and promote free accession to religion¹, which are not currently given much importance by the Beijing government.

Thus, the future of China is marked by numerous obstacles that can cause, in the most optimistic scenario, a slowdown in the development of the state. A possible classification of these obstacles could be:

- Internal obstacles: economic, social and political;
- International obstacles: economic and technological, socio-political.

* Graduate of Economic Studies Academy Bucharest, International Business and Economics, 2011 promotion.

¹ Jinghao Zhou, China's peaceful rise in a global context (Maryland: Lexington Books Press, 2010), 3.

Internal Obstacles

These barriers are caused by internal policies adopted by the Chinese government and the nation's response to them. The degree of danger determined by these obstacles can be very large, the recent riots and revolutions from the Northern Africa and from Asia stand as evidence. This danger is no stranger to Beijing. It fears the possible protests among the Chinese population: the so-called "Jasmine Revolution", that could be catastrophic for the Communist Party. Possible causes of these protests may be numerous but specialists give more importance to the following:

- Economic Causes

Business analysts consider that maintaining the explosive growth of Chinese economy can not be achieved and that the usual economic cycle will follow its course: growth will be followed by recession. Also, despite the world's dependence on economic exchanges with China, it is in turn limited by its' need for energy and raw materials. This, in conjunction with regional disparities creates the framework for a major internal crisis. Also, "in China, a slower development involves substantial social and political problems."²

In economic terms, economists point to the Chinese banking system, as opaque as many other sector of the economy in China, but whose imbalance is much more dangerous. This is because of the way in which were granted loans, both internally, where the loans reached an average value /capita of \$ 1,500 while the nominal income /capita is of \$ 4,000, and internationally where because of the economic crisis, China has become a major creditor even to the U.S. The factor which created this situation is the Chinese government's approach to periods of economic downturn. Unlike capitalist states, where banks reduce interest rates to initially increase consumption and investment and try to keep inflation under control as they reduce interest rates, banks in China do not use interest rate as a control instrument. During periods of economic instability, the Chinese government stimulates lending, and as they trigger inflationary effect, they adjust the maximum rates that may be granted as loans.³

² George Friedman, *The next 100 years. A forecast for the 21 century* (Bucharest: Litera Press, 2009), 83.

³ Davis Case, "The Decoder: Is China headed for financial meltdown?", GlobalPost, <http://www.globalpost.com/dispatch/china/110108/global-economy-china-economy-loans> (Accessed January 15, 2011).

Also, many market analysts expect a housing crisis caused by the large number of investments in such projects without a corresponding demand. This lead to "ghost towns", cities which remained uninhabited especially because of high prices demanded by constructors for rental or for selling.

- Social Causes

Revolutions in the Arab world have shown the extent and effects they can have on states where popular discontent occurs. It's hard to say whether Chinese people can sustain a protest for a long period of time or whatever a large number of them want this. What happened in Tiananmen Square in 1989 proved that isolated movements in an authoritarian state run are doomed to failure simply because the army and the police are subordinate primarily to the state and to the leading party and then to the security of people.

One of the effects of explosive growth is the increasing regional disparities and income differences between social classes. The Eastern regions are richer and more developed than the western ones, urban areas are richer than rural areas and the north of China is more developed than the south, with annual per capita income of \$ 7,000 compared to \$ 300⁴. These facts can generate sufficient discontent to trigger a revolution. Anyway, for now, Chinese civilians don't expect the West to equalize the East as richness merely because it has never been so.

Another factor that could fuel discontent with the Chinese people is the bad situation in which the Chinese social services are. Many citizens do not have access to medical assistance, education services, labor security or pension system, and this is not good for the internal stability of the state. Also, many families can not afford to buy a home because of high prices for apartments. However, according to the Chinese Premier, Wen Jiabao, due to the stimulus package that included, in addition to economic incentives, social stimulus in order to develop social programs, the Chinese authorities have developed a social protection program covering both urban and rural areas, an insurance scheme for older people in rural areas covering 60% of China's administrative regions, 90% of the Chinese population have now access to medical assistance and to the urban and rural cooperative scheme for medical help. Also, the entire population has access to free

⁴ Joshua Kurlantzick, „The Asian Century? Not Quite Yet”, Current History January (2011a), 28- 29 www.cfr.org/china/asian-century-not-quite-yet/p23794.

compulsory education, as a result of the increased expenditures which rose to 3.69% of GDP.⁵

Last but not least, the violations of human rights in an increasing process of globalization and market penetration which more and more Western European and American products, which symbolize a different, freer lifestyle, can lead to discontent among the population.

On the demographic side, but with major social implications, is China's growing aging population, caused by the "only child" policy. This process is faster than the growth of the country, which makes it impossible for China to create a viable system of social protection for the elderly and determines the possibility for the population to be old before it can be considered wealthy. Decrease in the number of the working age population will increase wages and so the Chinese competitive advantage will disappear. Elderly population should be maintained by their only child, which puts huge pressure on the incomes of the working age Chinese. "According to one comprehensive study by the Center for Strategic and International Studies, a Washington think tank, by 2040 China will have at least 400 million elderly, most of whom will have no retirement pensions." Another demographic aspect is the disproportion between genders. The preference for boys would cause their number to increase. A state in which the male population proportion is higher than the female may face numerous political protest movements, high crime or accelerated immigration.

All these threats are carried out amid a massive environmental pollution, which affects mostly rural areas, which provide basic food for Chinese population. Also, according to World Bank, 20 of the 30 most polluted cities worldwide are located in China.

Growing discontent, fueled by forced population relocations, already triggered numerous protests especially in rural areas, and their violence is increasing. There were incidents in which protesters attacked members of the Communist Party. This concluded in taking responsibility by Chinese authorities through the Five-Year Plan for the years to come according to which the Chinese official are trying to correct regional disparities and to create a viable social protection system.⁶

- Political Causes

⁵ Wen Jiabao, "How China plans to reinforce the global recovery", Financial Times, www.ft.com/intl/cms/s/0/e3fe038a-9dc9-11e0-b30c-00144feabdc0.html#axzz1QP07ZBxO (Accessed June 23, 2011).

⁶ Joshua Kurlantzick (2011a), *op.cit.*, 28.

A political destabilization in China is likely to jeopardize its ability to overcome the U.S. as the world superpower in the next 10 years. Political instability can be directly correlated to social and economic instability and to a decline in popularity and legitimacy for the Chinese Communist Party. This is why nationalist projects are promoted to regional level.

George Friedman, in his book "The Next 100 Years", notes that a political crisis is almost certain to happen during an economic crisis as a result of the way in which the state is governed. He says that because of mitigating the influence of ideology, the support for the Chinese regime is assured by the state bureaucracy and military security. A possible economic crisis, inevitable in Friedman's perception, would lead to a destabilization of communist ideology and to the need of replacing it, increasing nationalism and xenophobia. The usage of force to preserve internal order is unlikely, given that central and regional authorities are made up of people against whom it would be necessary to act.⁷

Zbigniew Brzezinski agrees with Friedman's ideas and considers that the liberalization and opening to the outside is not compatible with China's communist regime. "The declared Communism of this dictatorship is becoming less and less a matter of ideological commitment and more a matter of bureaucratic interest in disguise." Although his work was published in 1997, China's political aspect has not changed as much as economics. Thus, from his point of view, the subject of China's democratization can not be avoided forever, and economic growth and social stability is conditioned by the reformation of the political machine. Also, the American author considers as probable a forced democratization dictated by public discontent, as the population will not have enough patience to allow a gradual reform of the Chinese political system to take place.⁸

International Obstacles

Today the dangers coming from outside are equally harmful for China as for any other state. China's tradition to isolate itself from the rest of the world cannot be applied in the present context in which international organizations have an increasing role in national policies and international cooperation becomes a major factor in ensuring economic growth, international development and security of world's population.

⁷ George Friedman (2009), *op. cit.*, 90-91.

⁸ Zbigniew Brzezinski, *The grand chessboard* (Bucharest: Univers Academic Press, 1997), 181- 183.

- Economic and technological causes

Like many other Asian countries except Japan, immigrants aren't always welcomed. One reason for this situation lies in the very essence and history of communism as children are taught in school how Westerners, especially Americans, are responsible for most adverse events that happened in China in the last decades. This attitude is supported by the highest state institutions and a change in mentality is far from happening. One objective of this "barrier" against immigrants from Western countries is to prevent "imported ideas". Countries of Europe and the U.S. have an undeniable advantage in terms of technological advances. Therefore, few Chinese companies have managed to become global, much less to innovate the technological sector.⁹ The case of Lenovo, one of the best known Chinese companies, demonstrates this. Despite significant market share held in China, the advantage which has facilitated the accession on international markets was not technological innovation, but the financial ability to acquire the computer division of American company, Dell.

Recognition that technological side of the Chinese economy plays an important role in future development of the country is evident in the Five-Year Plan for 2011-2015 which emphasizes the importance of investment in sectors with substantial technological component which are considered of strategic importance for China. Thus, the state invests heavily in industries such as biotechnology and nanotechnology. Hostility towards immigrants is compensated by encouraging Chinese students to study abroad and return in the country to apply the knowledge acquired in prestigious universities in the West.¹⁰

- Socio-political causes

Latest conflicts in African countries revealed resentment against Chinese immigrant population due to their attitude towards indigenous population and to the fact that the Chinese increase unemployment among residents. Conducting business in states where unemployment is high and China's nonintervention policy is a real danger for those Chinese civilians who decide to work abroad. The fact that China maintains close diplomatic relations with African countries do not assure the same treatment for the local new-comers, and in times of protest, they are one of the main targets of violence. This

⁹ Joshua Kurlantzick (2011a), *op. cit.*, 29.

¹⁰ Oded Shenkar, *The Chinese Century* (Wharton School Publishing, 2005), 60.

happened in 2009 during the Green Revolution in Iran when, because of the support shown by the Chinese leadership in Iran, protesters cheered "Death to China." These protests have led Chinese officials to cool down relations with Tehran.¹¹

In Asia, China is the main economic and military power, able to support military intervention for peace. However, recent events and the attitude of Muslim countries cause an uncertain reaction of the Chinese authorities towards the new Arab rulers. However, China is the largest importer of oil from Saudi Arabia and supporter of underdeveloped states. This should give a reason for more intervention in the domestic affairs of other states, especially as more Chinese companies start to internationalize their business on markets dominated by Western products. Some analysts argue that a change in the attitude of Chinese authorities, which appear to be overwhelmed by a more powerful society, is mandatory. China's internationalization requires a clearer and more determined attitude towards countries with which it has economic and diplomatic relations.

Also, the extent to which the Chinese ideas of political and administrative leadership of a country inspire others is reduced. Despite impressive economic growth, China's international image is limited to admiration and fear; Western political and economic models are still preferred.¹²

However, there are voices who say that in the future China will continue to grow. These assumptions are based mainly on the current trend of the economy, but accept that the validity of the theories issued is subject to the changing economic and geopolitical context. Such an analysis was released by the World Bank: "Global Development Horizons 2011. Multipolarity: The new global economy". According to this report, some emerging countries such as Brazil, China, India, Indonesia and the Russian Federation will contribute substantially to the overall economic growth by 2025. Alongside emerging countries, the BRIIC will create the basis for a multipolar world- concept which is a constant of the Chinese diplomatic discourse. The condition for multipolarity is the ability of emerging economies to strengthen their domestic demand by supporting technological dynamism to the detriment of exports. The report states that by 2025 China will provide a third of global growth, more than any other state, although the Euro-zone and the U.S. would continue to

¹¹ Joshua Kurlantzick, China lacks focus in the Arab world, missing a mutual opportunity, *The National*, www.thenational.ae/news/worldwide/asia-pacific/china-lacks-focus-in-the-arab-world-missing-a-mutual-opportunity?pageCount=0 (Accessed April 1, 2011b).

¹² Joshua Kurlantzick (2011a), *op. cit.*, 29.

be the engines for global economy.¹³ Likewise, China's domestic consumption would increase from 41% of national income to 55%, close to the percentage of developed countries.

The same report notes that the international monetary system will cease to be dominated by a single currency. World Bank states that the Chinese renminbi will receive an increasing importance in the international financial system, which can reduce the disparity between the economic power of China on the world stage and its dependence on foreign currencies. Chinese authorities have already started the internationalization of the currency by two measures: the development of the offshore market for renminbi and by encouraging the use of Chinese currency in invoicing. Following the increasing importance of some currencies from developing countries, World Bank has developed three scenarios for the international financial market: a system centered on the U.S. dollar, a multi-currency system and a system based on Special Drawing Rights. From these three scenarios, the multi-currency system is considered by the World Bank as the most plausible. This new order in the international financial market would arise around 2025. This system would consist of dollar, euro and renminbi, which shows the confidence of the international institution in China's continuing growth for another 14 years.¹⁴

To conclude, the evolution of China is based on a delicate balance, difficult to sustain even for a competent government. Lack of clear ideological direction, plus the growing social problems that have not yet peaked and great emphasis on growth to maintain internal stability are divergent directions from the one needed for a positive evolution of a state. The rapid changing of Chinese society can be the basis for a new international order, with China in the foreground instead of the U.S. It can be, as well, the start of the end of the Asian Dragon, which could signify the start point of a consolidation on a more solid basis, even for the center of the ideological leadership of the communist state and economy.

¹³ World Bank, "Global Development Horizons 2011. Multipolarity: The new global economy", Washington D.C., 46, siteresources.worldbank.org/INTGDH/Resources/GDH_CompleteReport2011.pdf (Accessed July 05, 2011).

¹⁴ *Idem*, 2-7.

COMPARATIVE VALUE ADDED TAX BETWEEN ITALY-UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN, FRANCE AND ROMANIA

DAMIAN Irina¹

In the present study aimed to perform a comparison of value added tax situation in Romania, Italy, France and the United Kingdom.

Besides presenting a name that carries value added tax, the date on which it is introduced and the legislative act that governs the existence of this institution in the state that performed the analysis were presented and certain aspects that we considered essential, given the existence of differences between the states analyzed. Means income that were presented in the paper the quality of those who are contributors who, which are the subjects of tax exemptions and deductions and whether and what they are.

Also the work analysed the changes in annual tax revenue, tax revenues as a percentage of GDP and tax revenues as a percentage of total tax revenue. It made a comparison between VAT existente în Italy, France, United Kingdom of Great Britain and Romania, to analyze the reduced rate, super low rate and standard rate of VAT.

1. History notion

Value added tax is a new plan Bets, originally adopted in France at the initiative of M. Laura. In subsequent years, this tax was extended in several countries in Europe, America, Africa. Community financial proposal from the Commission of the European value added tax was adopted on 1 January 1970 to all Common Market countries, replacing the tax goods.²

¹ Master University "Lucian Blaga", Sibiu, Faculty of Economics

² Luminita Ionescu, "Control and economic implications of financial and fiscal indirect taxes", Bucharest, ed. Economics, 2001

2. Italy

VAT in Italy called "impostor aggiunto sul cee," and was introduced in January 1, 1973, is part of indirect taxes and the enactment it is regulated by the EC Directive / 112 / 2006 of 28/11/2006. The tax rate and tax base are set by the central and all they who are the beneficiaries.

Who are the contributors? All persons whether or not organized in a company that develops industrial, commercial or agricultural, artists and associations and bodies of any who are excluded or in principle engaged in a trade or agriculture, any person carrying out import. All persons providing goods or services for which VAT applies, and must meet gifted pay all operations effectuate tax collector's office.

Tax purpose? Operations are considered taxable transactions involving third countries are considered to be imports or exports. For supplies and services tax is based on the total amount due in accordance with contract terms, including costs and expenses incurred in performing the contract debts or other liabilities due to third parties that are assumed by the transferee or the client. For imports, the fee is fixed taking into account the customs value of goods if it is shown on the invoice, or in the absence of this information, the invoice date. For intra-Community transactions, the tax is assessed on the same basis as for domestic transactions, except for transactions in foreign currency exchange rate in which case it must be the set for the day to perform the operation.

Deductions and exemptions? Deductions to allocate taxes paid by the taxpayer or his charges debited in respect of goods and services imported or purchased for the purposes of its business, trade or profession. Exemptions apply for credit and financing transactions, insurance transactions regarding foreign exchange transactions, transactions in shares and bonds, some leasing and rental real estate, and mediation services intermediate agencies deliveries of gold services provided ambulance transport services related to postal services, hospitalization and treatment in hospitals and clinics approved educational services provided by libraries and museums services, social services and assistance for employees and health and social services.

In Italy the rate is super low of 4% on basic needs perceived and mass market items such as prostheses and certain foods. Reduced rate of VAT of 10% is charged for certain services and products, such as certain foods, water, gas, electricity, access to cultural. And the start rate fr Vat is 20%.

Tabel no. 1

Year	Annual tax revenues (millions)	Currency	Tax revenues as a percentage of GDP	Tax revenues as a percentage of total tax revenue
2005	85.317	Euro	5.96	14.77
2006	92.992	Euro	6.26	14.90
2007	95.623	Euro	6.18	14.36
2008	92.811	Euro	5.91	13.79

Source: Eurostat

The analysis of table no. 1 shows an increase in tax revenue annually from 85,317 in 2005 to 95,623 in 2007 and then witness a decline of up to 92,811 in 2008. Tax revenues as a percentage of GDP is increasing until 2006 and then followed by a decrease to 5.91 in 2008. Tax revenue as a percentage of total tax revenue has a titling positionm that's way it increased in 2005-2006 and then it was followed by a decrease in 2007-2008.

3. Great Britain

In the UK VAT is called "Value Added Tax" and is from 01 April 1973 and is part of indirect taxes, the enactment governing VAT is Value Added Tax Act 1994. As in Italy and the United Kingdom the tax rate and tax base are set by the central and all they who are the beneficiaries.

Who are the contributors? Any person engaged in business with a turnover of more than 68,000 taxable year GBE.

Tax purpose? Are considered taxable transactions taxable goods and some services provided in the UK by overseas companies. Deliveries of goods or services made in the United Kingdom by a taxable person during or promote any business opportunity. In addition to imports customs value of the product will be able to add any additional taxes, fees or special rights, and any expenditure in regard to the first destination delivery.

Deductions and exemptions? Exemptions apply to land transactions and property (including rent, but excluding the sale of new commercial buildings and civil engineering works and industrial, hotel, parking and mooring facilities and other minor), insurance, postal services, gambling, sports, cultural, health and welfare services, Financial Services

transactions in the membership of trade unions, professional and other public bodies. Unlike Italy and France, the United Kingdom at the end of each fiscal period (usually three months), the taxpayer must make a go back VAT. Taxpayers with turnover of up to 1350000 GBP can choose to make annual statements of regular installment payments throughout the year.

In the UK, the standard VAT rate is 20.00%. Reduced VAT rate is% and applies to domestic fuel, the installation of energy saving materials in all homes, contraceptive products. Apply zero rate among others, the most food (except for catering), clothing and footwear for young children, printed materials, construction of new dwellings and public buildings for residential water and sewerage services provided to non consumers – industrial, residential caravans and boats, some supplies of gold, banknotes, certain international services, certain medications, certain disabled persons, exports of aircraft stores.

Table no. 2

Year	Annual tax revenues (millions)	Currency	Tax revenues as a percentage of GDP	Tax revenues as a percentage of total tax revenue
2005	73.005	GBP	5.82	16.16
2006	76.104	GBP	5.74	15.59
2007	80.299	GBP	5.74	15.74
2008	80.708	GBP	5.57	14.93
2009	68.635		4.91	

Source: Eurostat

From the analysis of table no. 2 we see that tax revenue is growing each year in 2005-2008 from 73,005 to 80,708, following a decline in 2009 to 68,635. Tax revenue as a percentage of GDP is continuously decreasing from 5.82 in 2005 to 4.91 in 2009. Also the tax revenues as a percentage of total tax revenue is decreasing in the period from 16.16 in 2005 to 14.93 in 2008, although there is a slight increase in 2006-2007 from 15.59 to 15.74.

4. France

VAT in France is called taxes sur la Valeur ajoutée and is used from 01 January 1954, also part as in others countries analyzed in indirect tax category. VAT is regulated by Articles 256 and following of the general tax code and Directive 77/388/EEC EEC of 17 May 1977.

Also just like in Italy and the United Kingdom and France both tax rate and tax base are set by the central and all they who are the beneficiaries.

Who are the contributors? VAT is charged independent for the people who provide goods or services resulting from economic activity, whether natural or legal persons and regardless of the position that these people have towards other fees, producers wholesalers, retailers, craftsmen, builders, surveyors, traders, owners of furnished rooms, entertainment promoters, architects, accountants.

Tax purpose? Are considered taxable transactions, in general terms, the supply of goods, providing services and equivalent operations effected by taxpayers as part of a business such as industrial, trading names, agricultural or civil. Purchase of tangible goods by taxable persons or by certain non-taxable legal person from taxable persons established in other Member States of the European Union, imports of goods.

Like the United Kingdom in France quarterly returns (in the case of France and monthly) are made with the VAT due. SMEs can choose to pay VAT in a simplified form involving the deposit of an annual go back, together with the provisional rate and a special back that outstanding amount is fixed at fiscal year end. Businesses whose turnover is below a fixed threshold are exempt from VAT.

Deductions and exemptions? With some exceptions, the VAT paid on purchase of goods or services for business use is deductible from the VAT due in terms of sales. Taxpayers can get a refund of any quarterly or annual VAT overpaid.

Exemptions are as follows: exports and equivalent transactions, certain banking and financial activities subject to tax local entertainment (sports, clubs, gambling and casinos), certain activities of nonprofit organizations in which their leadership have any interest, medical and paramedical activities, some imports, educational activities.

Super share is reduced by 2.10% in France and is particularly applicable to medicinal products and newspapers. The reduced rate is 5.50% and applies to agricultural

products, most food, books and entertainment. This rate applies to labor-intensive sectors such as construction, domestic workers and the standard VAT rate is 19.60%.

Table no. 3

Year	Annual tax revenues (millions)	Currency	Tax revenues as a percentage of GDP	Tax revenues as a percentage of total tax revenue
2005	126.949	Euro	7.35	16.85
2006	132.252	Euro	7.32	16.66
2007	137.101	Euro	7.23	16.75
2008	138.156	Euro	16.55	16.55

Source: Eurostat

The analysis of table no. 3 shows that in France has been a steady increase in annual tax revenues through the period under review, so we have an increase from 126.949 in 2005 to 138.156 in 2008. Tax revenues as a percentage of GDP is increasing from 7.35 in 2005 to 16.55 in 2008, although it was the period 2005-2007 a decrease from 7.35 to 7.23. Tax revenues as a percentage of total tax revenue is decreasing in 2005-2006 and 2007-2008, the only time when it is increasing from 16.66 to 16.75 2006-2007, overall we see a decrease from 16.85 in 2005 to 16.55 in 2008.

5. Romania

In Romania, the VAT was introduced on July 1, 1993 and is regulated under Title 6 of the Tax Code. As in the other countries considered tax rate and tax base are set by the central and all they who are the beneficiaries.

Who are the contributors? A taxable person is any person engaged in an independent manner and regardless of location, economic activities, regardless of purpose or result of such activities. Taxable person established in Romania and is engaged or intending to pursue an economic activity involving taxable operations and/or exempt operations with right of deduction apply to be registered for VAT to the tax authorities.

Fiscal object? Are considered taxable operations: operations that are treated with a supply of goods or provision of services within the scope of duty, for consideration, import of goods made in Romania by any person if the place of import Romania; purchase intra-

Community goods. For supplies and services for the amount of value added tax taxable consists of what constitutes a counterpart that has been or will be obtained from provider to purchaser, recipient or a therapeutic, including subsidies, which are directly linked to the price of such operations. For imported goods, the taxable amount is the customs value of goods determined in accordance with customs legislation in force, plus any taxes, other charges due outside Romania, and those due by reason of imports of these products Romania, excluding VAT.

Deductions and exemptions? Are exempt from VAT without the right to deduct the following: hospital and medical treatment, educational activities, the services and/or deliveries of goods closely related to the protection of children and young people by public institutions or other entities recognized as having a social character the provision of cultural and/or goods closely linked thereto supplied by bodies governed by law or by other public bodies non-profit cultural specific activities of public radio and television, public postal services, certain banking and financial transactions. VAT exemptions with deductibility are: provision of services related to exports of goods, delivery of goods which are dispatched or transported outside the Community by the supplier or by another person on his behalf, international passenger transportations. As regards imports are exempt from VAT: imports of goods by diplomatic missions and consular offices exempt from customs duties, import of gas through the gas distribution system and electricity import, the import of gold National Bank of Romania's imports of goods made by representatives of international organizations and governmental offices accredited in Romania, and by their members, within and under the conditions laid down in the conventions establishing such organizations.

The tax period is the calendar month. Notwithstanding the fiscal period is the calendar quarter for taxable person during the preceding calendar year achieved a turnover of taxable operations and/or exempt operations with right of deduction and operations/or taxable, but is deductible in Romania not exceed 100,000 euro, unless the taxpayer has made in the preceding calendar year one or more purchases of goods. The fee for imported goods, except those which are exempt from VAT, is charged by customs authorities in accordance with the rules on import duties. By way of exception, a certain period of time, from 15 April 2007 to 31 December 2010, the actual payment of VAT to the customs authorities is not taxable persons identified for VAT purposes in that made in previous significant imports and obtained certificates of deferred payment of VAT.

In Romania apply standard 24% rate and a reduced VAT rate of 9% and 5%. 9% reduced rate applies to the tax base for the following supplies services: delivery of books, newspapers, magazines, textbooks, supply of prostheses of any type and accessories thereof, except dentures, denture delivery orthopedic delivery of human and veterinary medicines, the provision of accommodation in the hotel sector or similar sectors, including the rental of land prepared for camping. Reduced rate of 5% applies to the tax base for the delivery of housing as part of social policy, including the land they are built.

Table no. 4

Year	Annual tax revenues (millions)	Currency	Tax revenues as a percentage of GDP	Tax revenues as a percentage of total tax revenue
2005	6.439	Euro	8.06	29.04
2006	7.740	Euro	7.91	27.75
2007	9.923	Euro	7.95	27.42
2008	10.884	Euro	7.78	27.78

Source: Eurostat

From Table. 4, we observe that during the four years analyzed changes occurred in the sense that tax revenue has increased significantly from 6439 in 2005 to 10,884 in 2008. While tax revenue as a percentage of GDP has been declining in 2005-2006 and 2007-2008. The only period in which it grew was 2006-2007, when increased by 0.04%. On the other hand, tax revenue as a percentage of total tax revenue was still down in 2005-2007, when he fell from 29.04 to 27.42, following a slight increase in 2007-2008 from 2007 at 27.78 in the existing value.

Table no. 5

	Britain	Italy	Romania	France
Super reduced rate	%	4.00%	%	2.10%
Standard rate	20.00%	20.00%	24.00%	19.60%
Reduced rate	5.00%	10.00%	9.00%, 5.00%	5.50%

Source: Eurostat

From the analysis of table no.5 we may see that only Italy and France have super low rate of 4.00% and 2.10%, while Romania and the UK have such a quota. The standard rate is lowest in France by 19.60% and the highest is 24% in Romania, Britain and France with a standard rate of 20.00% and 19.60%. Country has the lowest reduced rate of 5.00% is the United Kingdom and Romania in certain cases, France has a reduced rate of 5.50%, and Romania and with the reduced rate of 9%, while the highest reduced rate of countries surveyed Italy is 10.00%.

Table no.6

	France	Italy	Romania	Britain
Food	X	X		X
Water supply	X	X		X
Pharmaceuticals	X	X	X	X
Medical equipment for people with disabilities	X	X	X	X
Car seats for children				X
Passenger	X	X		X
Books	X	X	X	X
Access to cultural services	X	X	X	
Entries in amusement parks	X		X	
TV licences	X	X		X
Writers	X	X		
Housing	X	X		
Housing renovations and repairs	X	X		X
Accommodation in hotels	X	X	X	

Table. 6 shows the products on which the reduced rate of VAT applies. Thus, we see that France and Italy apply reduced VAT rates for all products listed, except for car seats for children over which the quota is reduced only in the UK and Italy in May are still an exception and joining the amusement parks.

From the table analyzed we can see that Romania is interested in protecting citizens while not apply a reduced rate of VAT on food, water, housing and housing renovation and

repairs, as do the other three countries analyzed. Instead it seems that Romania put great emphasis on tourism and culture, not that I criticize this, because Romania is indeed a real important tourist potential, and not a political motivation not to think about who chose these products to receive the reduced rate of VAT applied to our country.

6. Conclusions

Taking into account all the elements analyzed in this study we can conclude by saying that Romania's position compared to other states analyzed is not the best, since taking into account such tax year 2008 in Romania where income is much lower than the position of France or Great Britain Italy, Romania with a tax value of 10.884, while France has one of 138.156.

THE BLACK SEA SYNERGY INITIATIVE – A DEVELOPING BACKGROUND FOR REGIONAL COOPERATION

DAN (married:VLĂDULESCU) Andreea Maria¹

We could say that for Romania, everything started on the 1st January 2007, when two riparian states of the Black Sea, Bulgaria and Romania, joined the European Union. More than ever, the prosperity, stability and the security of our neighbours around the Black Sea, represent an interest for the European Union.

The Black Sea region is an expanding market with high growth potential, and an important hub for energy and transport flows. Even so, it is still a region with unsolved frozen conflicts, with many environmental problems and insufficient border controls, thus the illegal migration and organized crime are encouraged.

The Black Sea region offers opportunities and challenges which demand a coordinated action at a regional level. And here we talk about the key sectors such as energy, transportation, environment, circulation and security. The purpose of the consolidated regional cooperation is not necessarily related to solving long-standing conflicts from the region, but could lead to greater mutual trust, that in time could have a word in banishing some obstacles. Considering the confluence of cultures in the Black Sea region, a higher regional cooperation could have great benefits outside the region as well.

Therefore, it is time for the European Union to become more involved in defining cooperation priorities and regional mechanisms.

Presented as a Communication of the European Commission to the European Council and to the European Parliament, and made public on the 11th of April 2007, the Black Sea Synergy synthesizes the point of view of the European Union on the cooperation with the countries around the Black Sea². Its subtitle – a new regional cooperation

¹ PhD at Babes Bolyai University in Cluj Napoca, at the Faculty of History and Philosophy, at the department of International Affairs and European Studies.

²Black Sea Synergy – *bringing the region closer to the European Union*, http://europa.eu/rapid/press_Releases_Action.do?reference=IP/07/format=PDF&aged=1&language=RO&quillangu age=fr, accessed on the 10th of January 2010.

initiative – is somewhat deceiving because, in reality, the Black Sea Synergy is not an independent strategy of the European Union, because the European policy in the region is already well defined in three well-delineated and different dimensions: Turkey's pre-accession strategy, the European Neighbourhood Policy – mainly for the Eastern European new independent western states; and the strategic partnership with Russia. It would rather be seen as a complementary initiative related to the policies that focus on the regional level, which, up until now, the mostly two-sided European Neighbourhood Policy has been lacking, in order to quicken the cooperation not only around the Black Sea region, but also between the Black Sea region and the European Union. Also, considering the strategy of the European Union for Central Asia, the Black Sea Synergy has got some important inter-regional components.

The Black Sea Synergy appears to be a flexible background in order to ensure a greater consistency and better guidance for the existing policies in this area. The idea of the European Commission is to complete the existing policies, to give a bigger visibility to this area and to contribute to the stimulation of the actual process of regional cooperation through an intensified dialogue, which would increase the trust between the concerned countries. Due to the fact that the activities of the Black Sea Synergy are highly related to the neighboring regions, especially the Caspian Sea, Central Asia, and the South-Eastern Europe, its radius could be extended beyond the Black Sea region³.

This initiative comes from knowing that the Black Sea Region is a developing market, a turntable for the energetic streams and for the transportation tracks, which has got serious challenges, such as frozen conflicts, illegal migration, organized crime and environmental issues.

The Black Sea Synergy also recommends the European Union contacts intensification⁴ with the regional organization, and, above all, with the Black Sea Economical Cooperation Organization.

Regarding the financial problems, the main principle is that of co-financing. The financial support of the Community is given through national, regional and border programs of the European Neighbourhood and Partnership Instrument, and also through

³ *Black Sea Synergy – A New Regional Cooperation Initiative*, Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, Brussels, 11 April 2007.

⁴ Black Sea Synergy – bringing the region closer to the European Union, http://europa.eu/rapid/press_Releases_Action.do?reference=IP/07/format=PDF&aged=1&language=RO&qui language=fr, accessed on the 10th of January 2010.

other external assistance instruments and for Member States under the European Regional Development.

Nowadays, the Synergy has lost some part of interest, especially because of the East Partnership Initiative⁵. Romania has, as a main promoter of the Synergy, the role of establishing the objectives and of turning them into concrete projects, that has to be on the agenda of the European Union, especially from the point of view of the implementation of the mechanisms and instruments and financial resources.

Romania stands for the creation and consolidation of the environmental partnership, Bulgaria for energy and Greece for transports. Each partnership has to be organized so that its main goal to be the concrete project. Even so, the European Union can not directly finance large investment projects, but they can offer grants to serve for the project establishment and preparation, which then can be presented to the institutions that are prepared to invest in the Black Sea infrastructure.

From the European Commission point of view the project funding will come from the Regional Policy Fund and the European Neighbourhood Investment Fund, following the adoption of specific decisions. But the European Union will not be the only funder of these projects. Part of the funding will be provided by contributors in the area, given that this initiative will be jointly owned by the partners from the Black Sea region.

This fully transparent and inclusive initiative is based on common interests of the European Union and Black Sea region and consider the results of consultations with all Black Sea states. It can also contribute to establish synergies and to capitalization of the experience gained, through the existing regional initiatives connecting the Black Sea region to European Union, such as the Danube Cooperation Process⁶.

The Black Sea Synergy may extend beyond the region itself since many activities are closely linked to neighboring regions, especially the Caspian Sea, Central Asia and South East. Thus, there is a close link between the Black Sea approach and the Strategy of the European Union for Central Asia. The Black Sea cooperation should include important

⁵ Oana Mihaela Mocanu, „European Neighbourhood Policy - further initiatives. Romania's contribution”, in *EIR studies collection*, No. 23, Bucharest, September 2009, page. 30.

⁶ Initiative developed by Austria, Romania, European Commission and Stability Pact to enlarge and strengthen the Danube cooperation and to give a well-defined political and economical dimension.

interregional elements. It should also be taken into account the other regional cooperation programs backed by international organizations and others countries⁷.

The Black Sea Synergy focuses on those issues and areas of cooperation which reflect common priorities and where the presence and the support of the European Union are already significant. So, this initiative has a number of short and medium term objectives. These objectives are:

1. Democracy, human rights and the good governance

The European Council and the Organization for Security and Cooperation in Europe settled rules considering the human rights and democracy which apply to all Black Sea countries. This way, the actions of the European Union are mainly two-sided. However, the actions done at a regional level can play an important role in consolidating and stimulating the national measures. For the past few years, the regional organizations at the Black Sea have taken the commitment to create efficient democratic institutions, to promote the good governance and the rule of law. The European Union must support these regional initiatives by sharing the experience acquired through the measures for promoting and defending the human rights and the democracy, through submitting training and exchange programs and through stimulating the regional dialogue with the civil society.

2. Migration management and security improvement

Improving border management and customs cooperation at regional level increases security⁸, helps to fight against transnational organized crime, such as: trafficking in human beings, arms and drugs, and helps to prevent and to manage the illegal migration. The European Union assistance mission at borders in Moldova and in Ukraine is a success and proves that this kind of measures may equally help to solve conflicts.

⁷ For example programs of the United Nations, Organization for Security and Co-operation in Europe, and European Council, or Black Sea Trust for Regional Cooperation in the United States.

⁸ Nick Butler, „Energy Security. A New Agenda For Europe”, Oct-Nov 2004, in *CER Bulletin*, Issue 38, www.cer.org.uk, accessed on the 19 May 2010.

3. Managing the frozen conflicts

The Black Sea region is one of the richest in conflict situations and the only one that hosts “frozen” conflicts on the European continent. The separatist movements in Eastern Moldavia (Transnistria), west and north of Georgia (Abkhazia and South Ossetia), west of Azerbaijan (Nagorno-Karabakh), south of the Russian Federation (Chechnya and other republics or autonomous regions in the North Caucasus), as well as the stresses generated by some territorial conflicts and/or boundary, are serious threats not only for the territorial integrity and dominion of the states within they take part, but also for the security of the whole region.

The European Union, the United States of America and Russia divided their responsibility for the life of this region⁹. Any unilateral attempt of these great geopolitical actors to solve the frozen conflicts in the region is destined to fail. All three parties should cooperate to end the quasi-state entities that are not internationally recognized, such as the ones reunited in the unofficial organization TAKO (Transnistria, Abkhazia, Nagorno-Karabakh and South Ossetia) that turned into a key pile of the existing organized crime in the region.

Romania has pronounced itself many times for the necessity of active involvement of the international community in order to solve the frozen conflicts and proposes to use its triple status of a NATO member, of an European Union member, and of a country that hosts U.S. military troops, in order to maintain this problem as a priority on the international political life’s main characters agenda.

4. Energy

The Black Sea region is a productive and distributive area that is highly important to the energetic security of the European Union¹⁰. It has a significant potential to diversify

⁹ Officials in Moscow even threatened that Russia will not resume contacts with NATO if the Alliance does not cancel military exercises in Georgia. In September 2008, after the war in Georgia, NATO suspended unilaterally cooperation with Russia. Only in March 2009 NATO announced a resumption of cooperation with Russian Federation. Broadly, Financiarul Paper, April 22, 2009, accessible on the website, http://www.financiarul.com/articol_25269/rusia-ameninta-cu-inghetarea-relatiilor-cu-nato-.html, accessed on 21 May 2010.

¹⁰ *Black Sea Synergy – bringing the region closer to the European Union*, at http://europa.eu/rapid/press_Releases_Action.do?reference=IP/07/format=PDF&aged=1&language=RO&qui language=fr, accessed on the 10th of January 2010.

the energy supply and it is an essential element for the external strategy of the European Union in the energy zone. Diversifying the security of energy supply is a main interest for our partners in the region and for the European Union as well.

The European Union supports as well the countries in the region in order for them to focus more on the alternative energy sources, on the energetic efficiency and on the energetic economy, so as to release important energy sources. The European Union has a close collaboration with the regional partners, in order to intensify the energetic stability by updating the existing energetic structure and by building new substructures. In order for this to happen, the Commission is developing, in collaboration with its partners, a new energetic passageway along the Caspian Sea – Black Sea axe. The passageway previously mentioned offers more technical possibilities for further natural gas exports from Central Asia, going through the Black Sea region, to the European Union.

5. Transportation

The Commission must continue supporting actively the regional cooperation in matters of transportation in order to improve the efficiency, the safety and the security of the transport operations. The European Union could turn to profit the experience acquired during some transportation initiatives from the Black Sea region.

Aerial safety and the expansion of the mutual aerial space are important goals. Considering the growing necessities in the field of hydrocarbons transport, the maritime safety is a priority. The Commission proposed to make use of all the advantages the short-distance maritime transport has and of the internal navigation ways, especially of the Danube.

6. Environment

There are many regional actions in the environmental field, but their follow-out is delayed. Solving the regional sea environmental issues is necessary, thus the Marine Strategy of the European Union and submitting a Directive for the strategy concerning the marine environment taken into account by the Commission in 2005. According to the marine strategy of the European Union, the countries that are members of the European

Union must cooperate in all the regional seas where the European Union is a riparian, with every country in the region.

7. The maritime policy

The Black Sea Synergy offers a dialogue opportunity concerning the emerging maritime policy within the Union, with the aim of maximizing the abiding growth and the aim of creating work places within the branches connected to the sea and within the coastal regions. This means to create not only a network of intersectorial maritime cooperation between services, enterprises and science institutions, but also to improve the cooperation and the integration concerning maritime surveillance in order to make sure of the safety and the security of the maritime transport and of environment protection.

8. Fishing

The Black Sea is a region where fishing is important, and most stocks are trans-boundary. Some stocks are on a sticky wicket, and the regional actions are necessary to rebuild them. The goal of the European Union is to promote the reliable development by managing fishing, by data collection and by stock evaluation in the Black Sea region.

9. Commerce

The European Union is an important economical and trade partner to the Black Sea countries¹¹, and the tight economic cooperation connections, as well as the preferential trade connections are an important element to our concern. The organizations of regional cooperation at the Black Sea developed many initiatives in order to create free-trade areas. Mainly, the European Union befriends actions that contribute to a real trade liberalization, as long as they match the versatile trading system and express the existing agreements between the European Commission and the European Union member states. No matter the initiative, there has to be considered the fact that the European Union member states and the countries related through a customs union to the common trading policy of the European Union cannot take part independently in the regional free trade systems.

¹¹ *Black Sea Synergy – bringing the region closer to the European Union*, http://europa.eu/rapid/press_Releases_Action.do?reference=IP/07/format=PDF&aged=1&language=RO&qui language=fr, accessed on the 10th of January 2010.

10. Research and education networks

There is a mutual interest in creating a high-speed connection between the research communities and education and in promoting the harmonization of legal and regulatory framework of these countries with the one belonging to the European Union. In order for that to happen, the establishment of some independent and efficient regulation authorities is absolutely necessary. Moreover, the development of broadband substructures and the introduction of online services in the fields of government, electronic trade, health and the use of information and communication technology in education and research, must be encouraged.

11. Science and technology

The Commission desires to promote the consolidation of the capabilities and the dialogue in matters of Science and Technology policy with the Black Sea countries¹², especially with the help of the new available instruments within the seventh research Frame – program.

12. Employment and social affairs

The partners countries at the Black Sea have got similar challenges, such as a high level of unemployment, a broadly extended informal economy, have got problems concerning promoting the decent work, for example the social dialogue, social protection and equal opportunities for both men and women. The fight against poverty and social marginalization is placed in the centre of many action plans of the European Neighbourhood Policy. Regional cooperation on the aspects described previously could bring value-added, especially concerning the information and practices exchange, as well as awareness initiatives, including training programs for the involved workers, for the social partners and the organizations of the civil society.

¹² European Commission, Communication from the Commission to the Council and the European Parliament *Black Sea Sinergy-A New Cooperation Initiative*, Brussels, in http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com_07_160_en.pdf, accessed on the 11 April 2010.

13. Regional development

Starting with Bulgaria and Romania's adhesion, financing the regional policy of the European Union has become accessible for the first time in the coast area of the Black Sea. Regional policy programs in these two member states contribute to the improvement of the competitiveness and especially of the environment in the coast areas. The regional initiative of the European Union for the Black Sea aims at applying a global strategy that would include all the states in the region; the high number of members the Organization of the Black Sea Economic Cooperation and the fact that Russia and Turkey are founding members is, therefore, a winning advantage that could have a big word to say in the success of the Black Sea Synergy.

At the same time, the Commission will remain open-minded to all adequate cooperation possibilities that may come from other regional agencies or from other initiatives. Considering the emphasis laid on regional networks and partnerships, the Black Sea Forum may prove itself to be extremely useful non-governmentally and the civil societies level as well.

A SWOT analysis shows us quite exactly which is the territorial cooperation context at the Black Sea, considering as an aiming point the existing European policy and initiatives in the area.

Its strong points are: the geostrategic position of the Black Sea as a new south-eastern border of the European Union; its attribute of a huge market for the exports of the European Union; its low employment costs; its well-developed abilities and capacities of the human resources, compared to competitors that are tightly connected with the European Union; its potential of a net inflow of Foreign Direct Investments; its role as a link in the Eurasian energy resources transport to the consumers from the European Union through the geopolitical and geo-economical emerging Mediterranean Sea – Black Sea – Caspian Sea axe; its attribute of a buffer zone in which the western, the Islamic and the orthodox cultures and civilizations reunite; its valuable cultural patrimony, its human resources and various social values.

Its weaknesses were: the particularity of the Black Sea of an almost closed sea, which has a negative repercussion on the environment, concerning the pollution induced by economic agents situated in the Black Sea; the constraints for the economic

development traceable to climatic conditions, especially in southern areas, and because of the degradation of the environment; the regional disparities within the region and outside of it in the economical development; the low quality of industrial and transport substructures; the low level of the administration ability to implement the local developing policy; its security issues generated by corruption, by organized crime, by illicit traffic, terrorism and frozen conflicts.

The fundamental mission of the Black Sea Synergy is, therefore, to develop the cooperation within the Black Sea region and between the whole region and the European Union as well.

To conclude with, in order for the original geophysical platform to achieve security, stability and prosperity, the harmonization and the enlargement of the Europeans, the Asians and the Africans' efforts to create a new and lasting relation at the Black Sea and at the Mediterranean Sea, is necessary. It is time to leave the shadows of the past and to prepare a new future in which synergizing spaces of contact, of confluence and of connection at a Euro-Afro-Asian level has its place.

THE CONCEPT OF INNOCENCE IN HENRY JAMES'S *THE WINGS OF THE DOVE*¹

POPA (LUPU) Diana-Gabriela *²

ABSTRACT

IN HIS INTERNATIONAL NOVELS, HENRY JAMES INCLUDED AN ELABORATED MODEL OF MORAL AND CULTURAL CONTRAST BETWEEN EUROPE AND AMERICA WITH THE PURPOSE OF HIGHLIGHTING THE AMERICAN'S INNOCENCE. JAMES'S AMERICAN CHARACTERS REPRESENT VITALITY, FRESHNESS, BEAUTY, INNOCENCE AND FREEDOM, AS THEY ARE OPEN TO EXPERIENCE. A VITAL ASPECT FOR THE DEVELOPMENT OF THE NOVELS IS WHETHER THE AMERICAN CAN PRESERVE THIS QUALITY AGAINST A SPACE OF VICE AND COMPLEXITY. IN *THE WINGS OF THE DOVE* THE SELF BECOMES AN OTHER TO THE OTHER. MILLY THEALE BEGINS TO DISCOVER THAT SHE CAN USE THE ATTRIBUTES OF THE AMERICAN GIRL, OF DOVE OR PRINCESS TO HER OWN ADVANTAGE. SHE IS AWARE OF HER INNOCENCE, SELF-CONSCIOUS OF IT AND IT IS PRESENTED IN IRONIC JUXTAPOSITION TO HER POWER AND WEALTH. THE IMAGE OF THE DOVE WITH WHICH SHE IS ASSOCIATED IS OBVIOUSLY A SYMBOL OF INNOCENCE. SHE BELIEVES THE DOVE-LIKE QUALITIES ARE THE REASON FOR NOT HAVING ACCESS TO THE ORDINARY EXPERIENCES OF LIFE. SHE CONSCIOUSLY ADOPTS THIS ROLE, SPREADING HER WINGS IN PROTECTION AND EVEN REDEMPTION OF THE WORLD THAT SHE LEAVES BEHIND THROUGH DEATH.

Innocence and purity represents one of the conventional motifs often met in the literary works, being an ordinary concept, but important for humanity. Moreover, it is a defining aspect for the beginning of a Native American mythology. In the nineteenth century, the authentic American as a figure of heroic innocence and vast potentialities, poised at the start of a new history, was one of the most fruitful ideas. In that period, the main intellectuals, including poets, novelists, essayists, critics, debated on different aspects of the new world, including innocence, novelty, experience, evil, sin, time, the present, the past, memory and tradition. They introduced the American myth which saw life and history as a beginning, as a second chance for the human race, after the first one was missed in the Old World. The Democratic Review stated in 1839 that "Our national birth

¹ This work was supported by the European Social Fund in Romania, under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013(grant POSDRU/88/1.5/S/47646).

² Phd. student, Doctoral School of Philological Studies, „Al.I.Cuza” University, Iași, Romania.

was the beginning of a new history...which separates us from the past and connects us with the future only.”³

This myth introduced a new type of hero, an embodiment of ideal human qualities. The new personality was emancipated from history, untouched by the inheritances of family and race, a self-reliant individual, ready to face whatever awaited him with the help of his own resources. As at the moment the society was a religion based-one, this ideal person was soon identified with Adam before the Fall: “Adam was the first, the archetypal, man. His moral position was prior to experience, and in his very newness he was fundamentally innocent. The world and history lay all before him. And he was the type of creator, the poet par excellence, creating language itself by naming the elements of the scene about him. All this and more were contained in the image of the American as Adam.”⁴

The tragedy inherent in the American Adam’s innocence inspired Henry James and determined him to create such characters as Daisy Miller, Isabel Archer, Christopher Newman. In his development of Adam’s myth, he was influenced by Hawthorne and by his father, but as Lewis explained, he got the “most important inheritance from his own culture, ...where everyone else seemed to be getting it: in the impalpable atmosphere of the time. The myth of the American Adam was simply a formula for the way life felt to alert and sensitive Americans during the second and third quarters of the nineteenth century; it could hardly have been missed by the younger Henry James.”⁵ Many of his characters and actions had the tendency to dramatize the conventional contrast between the European experience and the American innocence. This contrast was developed in his international literary works full of autobiographical because like many of his heroes, James left his home land for Europe in order to find a better place and to enrich his experience of life and, therefore, he found himself on a different territory, with another mentality and another way of life. His works illustrate the European experience of young Americans, who come to the Old World to enrich their knowledge, but who finally become corrupt and alienated by the European system.

³ R.W.B. Lewis, *The American Adam: Innocence, Tragedy, and Tradition in the Nineteenth Century* (Chicago: University of Chicago Press, 1955), 5.

⁴ R.W.B. Lewis, *The American Adam: Innocence, Tragedy, and Tradition in the Nineteenth Century* (Chicago: University of Chicago Press, 1955), 5.

⁵ R.W.B. Lewis, *The American Adam: Innocence, Tragedy, and Tradition in the Nineteenth Century* (Chicago: University of Chicago Press, 1955), 4.

In his famous international novels, he included an elaborated model of moral and cultural contrast between Europe and America, Europeans and Americans with the purpose of highlighting the American's innocence, provided that, as it has been stated before, only in the presence of each other their traits can be fully identified. The Americans "confronts the possibilities of good and bad in a life of superior cultivation and mundane happiness; while the worldly people, who usually are Europeans or Europeanized Americans are auctioned, changed, sometimes even destroyed by the unique power of innocence."⁶The effect that these antinomies have on the innocents' identities who come from the New World can be understood only by an anterior description of the prototype of American in Europe, opposed to the Europeans' personalities. James's characters represent vitality, freshness, beauty, innocence and freedom, as they seem to be open to experience. On the other hand, Europeans are characterized by corruption and sophistication. The American is simple, and to a certain extent ignorant. He acts in a free, natural manner, as opposed to the self-consciousness of the ones he meets. A vital aspect for the development of the novels is whether the American can preserve this quality against a space of vice and complexity, in case he struggle sufficiently for protecting his integrity and freedom against alteration by the exterior world.

In Henry James's later fiction, he returns to the international theme, a rich resource at the beginning of his career, but he goes beyond the strict social analysis to "both a manifestation of and a metaphor for the gap between the Self and the Other"⁷. Europe is obviously "the Other" and the American "Self" is no longer characterized only by innocence and vulnerability, as it knows how to use innocence to win power.

The third period of James's career reached its most significant achievement in three novels published just after the turn of the century. Critic F. O. Matthiessen called this "trilogy" James's major phase, and these novels have certainly received intense critical study. It was the second-written of the books, *The Wings of the Dove* (1902) that was the first published. This novel tells the story of Milly Theale, an American heiress stricken with a serious disease, and her impact on the people around her. Some of these people befriend Milly with honorable motives, while others are more self-interested. James stated

⁶ F.W. Dupee, *The Question of Henry James. A Collection of Critical Essays* (New York: Henry Hold and Company, 1945), 13.

⁷ Paul B. Armstrong, *The Phenomenology of Henry James* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1983), 144.

in his autobiographical books that Milly was based on Minny Temple, his beloved cousin who died at an early age of tuberculosis.

“The idea”, tells James in his Preface, “reduced to its essence, is that of a young person conscious of a great capacity for life, but early stricken and doomed, condemned to die under short respite, while also enamoured of the world; aware moreover of the condemnation and passionately desiring to ‘put in’ before extinction as many of the finer vibrations as possible, and so achieve, however briefly and brokenly, the sense of having lived.”⁸ In this novel, the Self becomes an Other to the Other. “The international material thus dramatizes the complex, dynamic interactions of the Self and the Other and reveals a gap that can rarely be traversed, let alone bridged.”⁹ Milly Theale begins to discover that she can use the attributes of the American girl, of dove or princess to her own advantage. She is aware of her innocence, self-conscious of it. She can show her power to Kate and Densher, leaving them no grounds on which to object. In this way, Henry James doesn’t make anymore the clear distinction between “good” and “bad” heroines, as he did in *The Portrait of a Lady* with the opposition between Isabel Archer and Madame Merle.

The international theme becomes a metaphor for the distances separating the Self from the Other. In comparison to the characters from the early international novels, here the Americans have the power and responsibility converged from their fabulous wealth. Their innocence is presented in ironic juxtaposition to this power and they become accomplices in the plots that exploit them. The deception practiced on Milly Theale by the other characters is a result of her own desire to be deceived as Kate says to Densher that Milly “never wanted the truth....She wanted *you*. She would have taken from you what you could give her and been glad of it, even if she had known it false. You might have lied to her from pity, and she have seen you and felt you lie, and yet- since it was all for tenderness- she would have thanked you and blessed you and clung to you but the more. For that was your strength, my dear man- that she loves you with passion”.¹⁰

Milly’s death seems to be an act of will as Sir Luke Strett says that she could live if she “would take the trouble to do” so¹¹. Milly herself explains us that “It was perhaps superficially more striking that one could live if one would; but it was more appealing,

⁸ Henry James, Preface to *The Wings of The Dove* (London: Macmillan, 1923), 2.

⁹ Virginia C. Fowler, “The Later Fiction” in *A Companion to Henry James Study*, ed. Daniel Mark Fogel (Westport: Greenwood Press, 1993), 183.

¹⁰ Henry James, *The Novels and Tales of Henry James*, vol. XX (New York: Scribners, 1908-9), 326.

¹¹ Henry James, *The Novels and Tales of Henry James*, vol. XIX (New York: Scribners, 1908-9), 246.

insinuating, irresistible in short, that one would live if one could.”¹² Her tragedy is not the result of her suffering and death, but of her discrepancy between her big fortune and her psychological and spiritual deficiency. In contrast to Isabel Archer, she knows what to do with her money, so she defeats her rivals.

The image of the dove with which she is associated is obviously a symbol of innocence. She consciously adopts this role, spreading her wings in protection and even redemption of the world that she leaves behind through death, as she “found herself accepting as the right one, while she caught her breath with relief, the name so given her. She met it on the instant as she would have met the revealed truth; it lighted up the strange dusk in which she lately had walked. *That* was what the matter with her was. She was a dove. Oh *wasn't* she?”¹³

Beside the dove role, she plays that of American girl, for Merton Densher, and of princess, for Susan Stringham and these identities actually mask her inner emptiness. She becomes, in fact, a greater presence in the novel the more she is absent from it, just as she is more real, in her death, for Merton Densher than she was in her life. Milly, as well as Kate, suffer from the constraints of being female, but are freed of many of the external restraints on the individual. If Kate’s value is only her beauty, Milly’s is her wealth. She is conscious of the roles attributed by others to her so she learns how to act these roles. At the same time she is also conscious that her success with the people at Lancaster Gate is a result of her fortune. Both of them are betrayed by Merton Densher, the third person in their triangle. The novel tries to show that human happiness is impossible as it always imply a violation of the Other.

The heroine sees her differences from Kate as a deficiency of herself. “Kate represents Milly’s first experience of the Other” and obviously this “discovery of such a lack leads to a desire for unity, which in itself prompts a kind of identification with the Other. This desire for unity is, of course, ultimately a desire for death.”¹⁴ She becomes alienated from herself and begins to experience her own life as a drama unfolding before her. She prefers to identify herself with the lady of the Bronzino portrait rather than with the vibrant Kate because she is afraid she can’t be beautiful and passionate as Kate. The possibility of love between Kate and Densher is the main source of her anxiety. Her

¹²Henry James, *The Novels and Tales of Henry James*, vol. XIX (New York: Scribners, 1908-9), 254.

¹³Henry James, *The Novels and Tales of Henry James*, vol. XIX (New York: Scribners, 1908-9), 283.

¹⁴ Virginia C. Fowler, *Henry James’s American Girl. The Embroidery on the Canvas* (London: The University of Wisconsin Press, 1948), 92.

disease is a refuge from active participation in the world, a source of security. “Incapable of actively asserting herself in the London world, she views herself as being at the mercy of others and begins almost to invite their victimization of her.”¹⁵

Milly’s illness remains mysteriously unnamed. Her physician Sir Luke Strett suggests that love may be a cure for it. In the novel and in the Preface, James suggests that her illness is rooted in her cultural identity, as she is “the last fine flower...of an ‘old’ New York stem.”¹⁶ Not only her physical malady makes her a victim of Lancaster Gate, but her own personality and character make her unable to cope with life and reflect a spiritual purity that has redemptive effects on others. In the Preface to *The Wings of the Dove*, James says that “a young person so devoted and exposed, a creature with her security hanging so by a hair, couldn’t but fall somehow into some abysmal trap.”¹⁷ She has difficulty in living within the subjective ‘I’, and she is surrounded by characters who deny her this status and this leads to a defensive isolation. She can exert an influence on the world, but she can do this only by dying, “since I’ve lived all these years as if I were dead, I shall die, no doubt, as if I were alive.”¹⁸ Her presence in the Lancaster Gate challenges her to wonder for the first time who she is.

Susan Shepherd Stringham describes the tension that exists between Mill’s great fortune and her naïve innocence, between the countless opportunities offered by this wealth and her lack of preparation to take advantages of them. She lacks knowledge and abilities. “It was rich, romantic, abysmal, to have, as was evident, thousands and thousands a year, to have youth and intelligence and, if not beauty, at least in equal measure a high dim charming ambiguous oddity, which was even better, and then on top of all to enjoy boundless freedom, the freedom of the wind in the desert- it was unspeakably touching to be so equipped and yet to have been reduced by fortune to little humbleminded mistakes.”¹⁹ At the beginning she tries to reject the simple ready-made identities she is given by the others. She wants to live within a more complex subjectivity but she fails because of her fear and pain that accompany this attempt.

Milly herself reflects on her innocence as she follows a current determined by others. This timidity makes her aware that she is fragile in a world not designated to

¹⁵Virginia C. Fowler, *Henry James’s American Girl. The Embroidery on the Canvas* (London: The University of Wisconsin Press, 1948), 97.

¹⁶ Henry James, *The Art of the Novel: Critical Prefaces by Henry James* (New York: Scribners, 1962), 292.

¹⁷ Henry James, *The Art of the Novel: Critical Prefaces by Henry James* (New York: Scribners, 1962), 293.

¹⁸ Henry James, *The Novels and Tales of Henry James*, vol. XIX (New York: Scribners, 1908-9), 199.

¹⁹ Henry James, *The Novels and Tales of Henry James*, vol. XIX (New York: Scribners, 1908-9), 110.

protect fragility. She believes these dove-like qualities are the reason for not having access to the ordinary experiences of life. She finds the ready-made identities less painful than living within a complex subjectivity.

Milly Theale represents an exponent of Henry James's American girls who are unable and afraid to become wholly human and to achieve a mature identity. Her inability to achieve a sense of self leads inevitably to her death. It is not only her innocence and goodness that leads to her victimization by the European experience, but also her culturally determined psychology. The consequences are the most extreme for James's American girl.

Bibliography

1. Paul B. Armstrong, *The Phenomenology of Henry James* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1983);
2. F.W. Dupee, *The Question of Henry James. A Collection of Critical Essays* (New York: Henry Hold and Company, 1945);
3. Virginia C. Fowler, *Henry James's American Girl. The Embroidery on the Canvas* (London: The University of Wisconsin Press, 1948);
4. Virginia C. Fowler, "The Later Fiction" in *A Companion to Henry James Study*, ed. Daniel Mark Fogel (Westport: Greenwood Press, 1993);
5. Henry James, Preface to *The Wings of The Dove* (London: Macmillan, 1923);
6. Henry James, *The Art of the Novel: Critical Prefaces by Henry James* (New York: Scribners, 1962);
7. Henry James, *The Novels and Tales of Henry James* (New York: Scribners, 1908-9);
8. R.W.B. Lewis, *The American Adam: Innocence, Tragedy, and Tradition in the Nineteenth Century* (Chicago: University of Chicago Press, 1955).

CAPITAL MARKET AND THE CRIME

EAZRU Elena Mihaela¹

Globalization of the economy and the transaction toward capital market in Eastern Europe are processes which determined the proliferation and diversification of economic-financial fraud in its national and international dimensions but also its transformation into a real threat to economic and social stability at a national, regional and international level. The inclusiveness of economic- financial fraud, the diversity of its forms, wide coverage of economic, social and politic areas, but also increased costs due to organized crime, led to imposition of adopting combat strategies, more or less efficient, against economic-financial fraud in all states.

The existent links between organized crime and corruption highlight a link between offence intended and offence means. Thus, most of the time, organized crime structures use corruption as a way to assure protection to illicit activities in this area, separately from this, the need to hide money from corruption acts put us in front of ingenious financial recycling, money laundering coming from corruption acts and deeds. The effects are pervert, influencing economic life, respectively capital market.

The illegal acts committed in capital market, although part of a special crime category, affects Romanian business environment. In fact, national economy is being influenced by the decisions taken on capital market.

What really happens?

It all starts with the misled of the investors. “Transactions or launching transaction orders that involve fictive procedures or any other form of mislead or information dissemination through mass media, Internet included, or in any other way, which gives, or could give false signals, constitutes manipulation. This information misleads, regarding financial instruments, given that the person who disseminated the information knew or

¹ Masterand, Lucian Blaga University, Sibiu

should have known that the information was false”, investigators from IGPR said. Also market manipulation is when transactions are closed or transaction orders are launched that give or are able to give false or misled indications regarding the offer, demand or price of financial instruments. These illegal acts are able to maintain, through the action of one or more persons, an abnormal or artificial price for financial instruments.

Preexistent conditions

A. Crime object

a) Special legal subject of the analyzed crime is complex. We can distinguish in their composition social relations regarding developing economic activities on the capital market, their forming and development are imposed to be under penal protection. Also, we should observe social relations which require that the behavior described by incrimination rules to be adopted during operations upon capital market.

What is to be noted is that the market was the public place where provisions or other objects were up to sale, but, generalizing, today, the market represents a group of persons which are in thigh business relations which effectuates a large scale of transactions regarding any commodity².

So, a series of relations is created through which financial assets are transacted with capital market satisfying the inquirers need of capital with citizen’s capital availability.

Thus, capital market functions are: emitting and selling financial titles for the first time to financial capital owners who wish to buy financial assets; negotiation of securities, provided that they are sold and transformed into liquidities by their first owners and before term.

b) Material subject

At some normative ways of analyzed crimes there is a material subject such as:

- financial assets, meaning the writings that give the owner, present or future money rights, as a result of their capitalization- interests, dividends, so on- when they were made in some persons interest;
- securities;
- usual negotiable titles;

² V. Stoica, E. Ionescu, Capital market and stock exchange, second edition, Economic Publishing, Bucharest 2002, page 14

B. Subjects

a) The active subject

The regulated deed by Article 279, alignment 1 and Article 237 alignment 3 consists in intentional violation by the administrator, director and/ or executive director of a commercial company of the obligation to show exact and accurate financial situation regarding the company's economic conditions to their shareholders.

Thus, the active subject can be the administrator, director and/ or executive director who commit one of the incriminated acts.

In most cases, these sort of crimes are committed by some representatives of certain commercial societies or responsible from within some public institutions (administrators or executive directors), which, having possession of certain privileged information move forward to initializing some transactions for them.

In case of other normative modalities, the active subject can be any other person. So is the crime provided at Article 279 alignment 2 which can be committed by any unauthorized person who accesses the electronic systems of transaction, settlement or atonement.

The crimes are likely in all participation forms: coauthor, instigation, complicity. Excepting coauthor, at all the other forms, the offender doesn't have to have a certain quality.

b) The passive subject of the analyzed crimes is the legal person or individual whose interests were affected by committing one of the incriminated acts.

The constitutional

A. Objective side

a) The material element- regarding the crime mentioned in Article 297 alignment 1 and Article 237 alignment 3, the material element consists in violating the obligation to present accurate financial situations and real information regarding the economic conditions of the company to shareholders.

So, the material element can be realized through two different ways: failure in presenting accurate financial situations to the shareholders, as in elision (without action) and meeting with bad will the obligation, meaning the financial situations are inexact or unreal, here we can talk about an action.

The law shows in a limitative way the actions or omissions through which the crime is committed- by reference to “the obligation to present to the shareholders real financial situations concerning the company’s economic conditions”.

It is not important if the offender broke one or more of his obligations, or if he broke them totally or partially.

At the same time, another method is used: completion of transactions for others through whom an important number of stocks are bought before these information became public. Usually, these information influences in a significant way the price of stocks on the market.

The material element at the mentioned deed consists in the offenders act to use the privileged information contrarily to laws in force

Legal texts apply to any person who holds privileged information:

- a) as member of the administration council or managerial structures or as a supervisor of the issuer;
- b) as a result of holding it to the social capital of the issuer;
- c) through exercising its function, profession or job duties;
- d) illegally or under false pretences;

What is important is that incrimination texts, such as other prohibition dispositions, will not be applied in transactions where the person who was engaged in operating them had a contractual obligation to obtain or give financial instruments, and this contract was signed before the person in cause came in possession of privileged information.

Through Article 247 dispositions of Law 297/1994, the active subjects list is widen and so is the list for Article 245 and 246 which now applies to any other person who own privileged information given that those persons know, or should know, that those pieces of information are privileged.

With respect to manipulation, the phenomenon is present in Stock Exchange. Any time a sudden price increase or decrease occurs, there is the fear of manipulation. Manipulation is favored by major price increase or decrease, taking advantage of the investor’s psychology.

It seems ordinary, but everything is speculated, starting with businessmen’s optimism and ending with panic. If prices grow, the manipulator acts to redraw the increase, and if they decrease, he acts for a bigger decrease. So, he can over sale some stocks and can under buy others.

According to Article 244 of Law, privileged information means a kind of precise information which has not been made public, and refers, directly or indirectly, to one or more issuers or to one or more financial instruments which, if available to the public, could have a significant impact on the price of those financial instruments or on the price of derivate financial instruments.

It is forbidden to any person, subject of Articles 245 interdiction to:

- a) reveal privileged information to any person, exception is the situation where the reveal is a normal exercise of activity, profession or job duties;
- b) recommend to a person to acquire or dispose financial instruments on the privileged information given;

So, the material element represents the action of disclosure in forbidden ways indicated through the incriminator text of privileged information, which, due to their specifics, can lead to an abuse upon the capital market.

According to provisions in force is forbidden to any legal person or individual to commit itself in activities of market manipulation.

Concerning journalists, in doing their jobs, information dissemination will be considered taking in account the rules that regulates their activity, excepting persons using this information in order to gain advantages or profits.

We must highline the exceptions from the provisions of alignment 5, letter a: persons who close transactions or sent transaction orders and prove that their reasons are legitimate and that they are conforming the accepted market practices on that regulated market.

Manipulation is also favored by the existing money at a certain moment. If credit access, for example, is easy, the manipulator burrows large amounts of money and buys stocks when prices are decreasing. Afterwards, the price increase due to the large volume of purchases and the stocks are resold to small investors at big prices. The mystery regarding a company's situation in terms of profit, new contracts, association with other companies, investments and other, is a motive which contributes to realizing the handling strategy. All this information can be used both on increase and decrease market.

B. The subjective side

The analyzed crimes are committed with intention in both its forms- direct and indirect. The form of guilty can easily be recognized by analyzing the texts. Thus, the

offenders have a clear representation of the consequences of their acts and aim or accept them.

Forms

Examined crimes are likely to be performed in an imperfect form of attempt. Anyhow, no text provides sanctioning attempt.

Crime consuming occurs while consequences appear, meaning, the state of danger.

Theory versus reality

In 2010, regarding great crime, increases were recorded as followed: over 35% in organized crime (Law 39/2003), from 442 cases to 597, money laundering with 2.6%, from 345 cases to 354, crimes regarding the capital market (Law 297/2004) with 36.3% and fraudulency with 353.84% from 52 cases to 236.

Conclusions

The research of legal norms in force results in forming a wide range of law overtures, the necessity of legislative modifications, manifesting itself in all fundamental areas of the capital market legislation, starting with the organization and functioning of the administrative authority of surveillance and control, continuing with legal issues on intermediary function, ending with legal issues providing issuers activity and their relation with investors.

Bibliography:

V. Stoica, E. Ionescu, Capital market and stock exchange, 2 nd ed. Economic Publishing (Bucharest 2002), 14

Law 39/2003

DISIDENȚA ÎN REGIMUL COMUNIST ÎN ROMÂNIA

STUDIU DE CAZ - DOINA CORNEA

PAICA Ana Maria Roxana*

ABSTRACT

SHORTLY, THE DISSIDENTS, AT LEAST THE ONES WHO ARE KNOWN AS SUCH, WERE WHAT WE COULD CALL PUBLIC INTELLECTUALS. THE TERM OF DISSIDENT WAS NOT INVENTED BY THOSE WHO COULD HAVE BEEN PLACED INTO THIS CATEGORY. FURTHERMORE, THE TERM WAS ADOPTED WITHOUT ANY SHADE OF ENTHUSIASM BY THOSE CONCERNED OUT OF THE NEED OF SELF DEFINING THEIR OWN ACTIONS OF PROTEST IN A COMMON LANGUAGE WITH THE WESTERN. NEVERTHELESS, IT IS A TERM THAT, IN THE ABOVEMENTIONED SENSE – OF A PERSON THAT PUBLICLY EXPRESSES THEIR DISAPPROVAL OF THE COMMUNIST REGIME – WAS FAMOUS UNTIL 1989, BEING ASSUMED FROM JOURNALISM INTO ACADEMIC AND POLITICAL ENVIRONMENT. IN ROMANIA, THIS DEFINITION IS FAR FROM BEING CONSISTENTLY USED. DUE TO THE FACT THAT THE ROMANIANS THAT FIT TO THE STRICTLY ACKNOWLEDGED TERM – THE DISSIDENT ARE THOSE WHO OVERTLY CRITICISED COMMUNISM, ASSUMING ALL THE RISKS THAT FOLLOWED FROM THIS – WERE IN SMALL NUMBER, THE DEFINITION WAS USED AFTER 1989 AND WITH REFERENCE TO PERSONS THAT NEVER EXPRESSED PUBLICLY THEIR CRITICAL OPINIONS, BUT WHO, OPPOSITE TO OTHERS, DID NOT PRAISE THE REGIME. IN WHAT FOLLOWS, THE DISSIDENCE IN COMMUNIST ROMANIA WILL BE REVIEWED IN THE ABOVE MENTIONED SENSE AND UNANIMOUSLY ACCEPTED BY THOSE WHO WATCHED THE EVOLUTION OF THE SOVIETIC BLOCK IN THE 1970'S AND 1980'S.

Polonia și România sunt două țări aflate pe același continent, la o oarecare apropiere geografică, însă cu destine cât se poate de diferite. Încă de la începutul secolului XX, între cele două au existat și alte tipuri de apropiere: în politica externă, în chestiuni economice, alianțe politico-militare. România și Polonia au fost de aceeași parte a Cortinei de Fier, însă apropierea de momentul căderii acestei cortine a dat startul unor diferențe care vor deveni în timp, și chiar până în prezent, diferențe ireconciliabile. Polonia a avut o traiectorie ascendentă, iar România, una nu prea favorabilă. Lucrarea de față abordează trecerea de la totalitarism la democrație în România și Polonia - perioada 1980-1996. Regimul politic existent în România și Polonia înainte de 1989 s-a caracterizat printr-o presiune ideologică exercitată asupra intelectualității românești și poloneze. Cenzura, precum și faptul că SUA erau considerate de către statele comuniste dușman sunt atitudini

*Doctorand Universitatea Bucuresti, Facultatea de Istorie an II

care făceau parte dintr-un cadru mai larg ce s-ar defini prin viziunea decadentei capitalismului și înflorirea sistemului socialist. Dincolo de limbajul de lemn inerent unei astfel de teme de discuție, România și Polonia au avut de urmat un drum comun cu alte popoare din sud-estul european. Un drum pe care Polonia l-a urmat cu calm, cu chibzuință (au existat și în Polonia mișcări, rebeliuni, fronturi, împărțiri prieten/inamic, însă la o privire de ansamblu, trecerea de la totalitarism la democrație a fost una firească, urmând cursul evenimentelor, iar după anii de răscruce 1989/1990 atât de definatorii pentru moartea unui sistem și nașterea altuia nou, sau revenirea la un sistem crezut mort – aici subiectul este discutabil), iar România l-a urmat în salturi, abrupt, experimentând, eșuând, și, ca opinie proprie, adâncindu-se și mai mult în nisipurile mișcătoare din care multe alte țări s-au salvat singure. Motivele pentru acest curs al evenimentelor sunt varii, însă îmi permit să mă gândesc că moștenirea și tradiția istorică, mentalitățile, deschiderea și încredința față de nou, precum și un anumit grad de civilizație și cizelare individuală, au avut un cuvânt greu de spus în devenirea a ceea ce sunt astăzi Polonia și România. Startul a fost același: crize, tensiuni, saturatie, însă la finiș a ajuns doar o câștigătoare.

Ceea ce frapează la criza poloneză este amploarea: provocată, de o mișcare contestatară a muncitorilor, ea se extinde foarte rapid. Puterea își dă seama mai mult ca niciodată că pierde autoritatea. Încă din luna august 1980, conflictul de la șantierele navale din Gdansk capătă o importanță politică majoră. Puterea se vede silită să accepte concesiile despre care nimeni nu știe până dă semne de nerăbdare; primul secretar al partidului din ultimii zece ani, Edward Gierek, este schimbat cu un om al aparatului de partid, Stanislaw Kania, complet depășit de evenimente. În vreme ce la Moscova neliniștea crește, în Polonia se dezvoltă fenomenul „sindicatelor libere” (ilegale în regimurile comuniste), îndeosebi Solidarnosc unde pot merge. Intelectualii se alătură muncitorilor și, în fața sporirii incertitudinilor URSS care, în octombrie 1980 are deja patru milioane de membri ce-și manifestă astfel opoziția față de regimul comunist. 1980 va fi deci anul înființării sindicatelor libere și al începutului alianței dintre intelectuali, muncitori și Biserică. În 1981, noul prim-secretar al partidului, Stanislaw Kania, încearcă să pună capăt dezagregării sistemului printr-un acord cu Lech Walesa, a cărui popularitate în fruntea sindicatului Solidarnosc este enormă.

Mișcările revendicative din Polonia vor da lovitură de grație Uniunii Sovietice și duopolului. Ele se desfășoară în climatul marcat de revenirea Statelor Unite pe scena internațională, odată cu alegerea lui Ronald Reagan, și cu dispariția conducerii colective sovietice.

În România, Nicolae Ceaușescu, descumpănit de inițiativele Moscovei, încearcă să-și consolideze puterea accelerând politica de „sistematizare” care constă în distrugerea echilibrului sociocultural existent

și înlocuirea lui cu o utopie ce tindea să unifice modul de viață urban cu cel rural. În același timp, el se angajează tot mai adânc în represiune și închide granițele. La acestea se adaugă o dorință puternică de a scăpa de datoriile externe, pe care se încapățânează să o returneze punând populația țării să facă ce au făcut și strămoșii lor când turcii adunau birurile - să strângă cureaua. Dar o populație care își cumpără mâncare, haine și încălțăminte pe cartele, care nu are curent în timpul nopții și își pierde copiii în maternități pentru că regimul decide să facă economii la curent, o populație care vede că produsele industriei naționale iau calea exportului și care așteaptă în zadar la cozi de la 4 dimineața la lapte, carne și pâine, este o populație al cărei spirit este anihilat treptat-treptat. Însă liderul de la București a preferat să privească spre Casa Poporului care se înalta pe ruinele vechiului București și să ignore ură care creștea în ochii românilor și care se va focaliza în decembrie 1989 în distrugerea unui sistem canceros.

Marea mișcare ce va duce la dezintegrarea sistemului sovietic din Europa a venit însă din Polonia. În ciuda unei reprimări viguroase, premierul Jaruzelski n-a reușit să „normalizeze” țara. Chiar dacă puterea și-a recăpătat încrederea în sine încă din decembrie 1982 și a slăbit presiunea legii marțiale, renunțând la ea în 1986, este evident că n-a reușit să-i reducă la tăcere pe contestatari. Sindicatul Solidarnosc și-a continuat activitatea în clandestinitate. Walesa și-a păstrat intact prestigiul. Situația economică era dezastruoasă. Datoria externă crescuse. Dominația partidului comunist este cu atât mai contestată cu cât situația de la Moscova evoluează rapid.

Salutând reformele din URSS, Jaruzelski a socotit fără îndoială că ele vor permite găsirea unei căi de mijloc între ambițiile sindicatului Solidarnosc și menținerea sistemului socialist în Polonia. În realitate, mișcarea inițiată în URSS a destabilizat profund regimul militarilor.

Revoluția din decembrie 1989 a schimbat această situație prin faptul că România și Polonia și-au schimbat orientarea în politica externă, având ca prioritate la momentul respectiv integrarea în structurile euro-atlantice. Relația cu SUA a cunoscut în acest context o revigorare după mai mulți ani de tensiune. Toate guvernele care s-au succedat la putere încă din 1990 au stabilit dezvoltarea relației cu SUA drept un obiectiv deosebit în cadrul programului lor de guvernare. Ca urmare a acestui fapt România și Polonia și-au concentrat atenția în această direcție reușind să încheie tratate importante în vederea atingerii obiectivului propus. O lucrare importantă, în sensul că poate oferi un model de analiză este cartea *“Reinventarea politicului. Europa Răsăriteană de la Stalin la Havel”* a lui Vladimir Tismăneanu deoarece se constituie într-o reflexie a perioadei postcomuniste bazată pe o analiză echilibrată a factorilor care au condus la revoluțiile din 1989 precum și o înțelegere a moștenirii staliniste est-europene îmbinată cu dezvoltarea instituțiilor democratice. O lucrare care analizează moștenirea communistă și în general situația României în postcomunism cu implicații în imaginea României în exterior este lucrarea *“Postcomunismul”* scrisă de Leslie Holmes.

Modalitățile concrete de tranziție de la comunism la post-comunism se pretează unei analize comparate, menite a sublinia specificitățile și punctele de conexiune, cu atât mai mult cu cât imaginea de bloc, de întreg a țărilor foste satelit URSS nu se suprapune modului în care s-a realizat această tranziție. Această analiză comparată va avea în vedere următoarele variabile: tipul de regim politic (trăsături comune, particularități), tendințe anterioare de reformare a sistemului, rolul negocierilor în procesul de tranziție, tipul de tranziție (pașnică/violentă), rolul societății civile, soarta ulterioară a Partidului Comunist, raportul elite-mase, revolte, mișcări de mase anterioare, prezența/absența foștilor disidenți în noile structuri de conducere, cadrul constituțional de desfășurare a tranziției, primele alegeri, modul de instituire a noilor structuri de putere, configurația opoziției, sensul tranziției („top down/ bottom up”). Elementele legate mai ales de rolul intelectualilor critici, al elitelor și, în puține cazuri, de mișcări largi, de masă, sunt importante de subliniat pentru a vedea în ce măsură perioada totalitară a fost lipsită sau nu de revolte de masă, văzute nu neapărat ca o contrapondere la activitatea elitelor, ci ca o manifestare a altei forme de protest, uneori ca rod al colaborării cu disidenții, ca o reprezentare a aceleiași motivații- nemulțumirea față de un sistem care anulează „trăirea în adevăr”. Momentul conexiunii dintre cele două direcții ale „polisului paralel” se va concretiza în 1989. Revolte anterioare, de masă, sunt cele din Polonia (1980-1981- rolul Solidarității fiind unul central în constituirea rezistenței în fața regimului), și în România (greva minerilor din Valea Jiului din 1977, revolta brașovenilor din 1987). Polonia a fost prima dintre țările comuniste în care s-a instalat, pe cale pașnică, un guvern necomunist, în septembrie 1989. Sfârșitul nonviolent al regimului autoritar a fost posibil în Polonia pentru că au existat grupuri, atât în elită puterii, cât și în opoziție, care au înțeles nevoia compromisului. Compromisul a luat forma negocierilor între guvern și Solidaritatea, începute în februarie 1989, finalizate cu un acord politic care prevedea relegalizarea Solidarității, alegeri complete libere pentru Senat. Alegerile din iunie 1989 sunt câștigate de Solidaritatea, Jaruzleski e obligat să demisioneze și Lech Walesa e ales președinte. Tranziția pașnică a cuprins ca etapă și menținerea temporară a elementului comunist la putere.

România nu a cunoscut o tranziție pașnică și nici nu a traversat etapa negocierii cu fostele structuri de putere. Pentru prima dată în istorie un regim comunist a fost înlăturat cu succes, în mod violent. Un aparat de represiune foarte dur, o societate civilă fragilă, nesudată, lipsa reformismului, atomizarea societății sunt trăsăturile unei dictaturi greu de înlăturat. Prăbușirea regimului său a fost rezultatul unor greșeli majore: convingerea că

românii vor îndura orice suferință, oricât de mare, fără nici un murmur; prezumția că interesele geopolitice ale Estului și Vestului vor rămâne neschimbate; convingerea că naționalismul comunist promovat de Ceaușescu era o bază sigură; greșeala de a considera că orice con

flict constant promovat de putere, în cadrul societății românești, va neutraliza orice opoziție împotriva regimului; greșeala de a crede că utilizarea forței va înfrânge revolta din Timișoara, dar cruzimea masacrului a aprins opoziția în întreaga țară, încrederea deplină în armată, care însă fusese constant denigrată și deprofesionalizată. Violența revoluției românești este văzută de Stelian Tănase, de pildă, drept o certificare a imposibilității dialog dintre elite și societate în perioada ceaușistă.

În lumina acestor considerații, între natura regimului și tipul de tranziție se poate stabili o conexiune; natura regimului comunist (dictatorial sau doar autoritar) din țările comuniste a determinat modul de succesiune la putere (negociere, demisie forțată, violență reciprocă stat-societate). În cazul Poloniei a predominat o tranziție pașnică, rezultat al negocierilor politice și al compromisului, care a înlăturat structurile comuniste de putere sau le-au menținut pentru o perioadă provizorie, curmată de alegeri libere sau parțial libere. Legitimarea s-a bazat așadar pe negociere politică și consens general, iar *de jure* prin amendamente constituționale.

În aceste circumstanțe, nașterea Solidarității în Polonia a reprezentat un adevărat moment crucial. Crearea acesteia, precedată de activitățile KOR-ului, a demonstrat că până și sub regimurile brejneviste, letargia intelectuală și cantonarea într-o paralizie a practicilor politice puteau fi evitate, că mai existau căi de a slăbi strânsoarea sistemului asupra vieții sociale. Pentru înțelegerea dezvoltării inițiativelor societății civile, trebuie ținut seama de rolul latentelor instituții independente din Polonia, în primul rând de Biserica Catolică și cercurile laice ale intelectualității. Alte elemente de luat în considerare au fost legăturile din ce în ce mai bune între militanții civici polonezi și sursele de sprijin și informare vest-europene și americane, inclusiv revista *Kultura*, editată la Paris, care asigura puntea de legătură a intelectualității critice din interiorul Poloniei cu cea din exterior.

În România, a fost o revoltă violentă împotriva unui om și a sistemului său, născută din disperare, urmată de o rapidă (și probabil planificată) preluare a puterii.

Disidența reprezintă o deosebire față de opiniile majorității unei colectivități , unei organizații etc, din care face parte cineva. Grup de persoane care au o opinie separată

față de majoritatea membrilor colectivității, organizației etc, din care fac parte, sciziune ivită prin acțiunea unui astfel de grup

(*lat. dissidentia*)¹

Cu excepția Poloniei, foștii disidenți nu joacă decât un rol simbolic în politica reală, iar reprezentanții acestora, precum Walesa, Havel sunt considerați comuniști, trădători sau agenți.

Disidența a fost o anomalie. Disidenții au dus o viață în care satisfacțiile, succesele, înfrângerile și frustrările au fost foarte diferite de cele simțite de populație în general. În timp ce o parte din intelectuali căutau avansarea, faima de autor, etc, satisfacția altora consta în broșuri, imprimare primitiv, iar succesul însemna distribuirea câtorva sute de copii înainte să apară poliția secretă. Trebuie să clarificăm un aspect al definiției, care este deseori eludat în România. În literatura de specialitate produsă în Occident - singurul loc în care se putea scrie în libertate pe această temă înainte de 1989 - conceptelor de disident/disidență, deși preluate din jurnalism, li s-a asociat un înțeles precis și unanim acceptat de către cei care studiau comunismul. Astfel, un disident este o persoană aflată în dezacord cu fundamentele ideologice, politice, economice sau morale pe care se bazează societatea în care trăiește, dar care nu numai că gândește diferit, dar și declară acest lucru în public, nu doar în familie sau în cercul privat al celor mai apropiați prieteni². În acest sens, mai trebuie adăugat că, în general, disidenții trebuiau să fie și oameni ai condeiului, persoane cu un anumit grad de educație, care să fie capabile să articuleze în scris criticile față de sistemul comunist și, mai ales, să le facă inteligibile unei audiențe străine³.

Pe scurt, disidenții, cel puțin cei care au ajuns să fie cunoscuți ca atare, au fost ceea ce am putea numi intelectuali publici. Termenul de disident ca atare nu a fost inventat de cei care puteau fi încadrați în această categorie. Mai mult, termenul a fost adoptat fără entuziasm de către cei în cauză din nevoia de a-și autodefini propriile acțiuni protestatere într-un limbaj comun cu occidentalii. Cu toate acestea, este un termen care, în sensul precizat mai sus - de persoană care își exprimă public dezacordul cu regimul communist - a făcut carieră până în 1989, fiind preluat din jurnalism în mediile universitare și politice. În România, definiția aceasta este departe de a fi folosită consecvent. Datorită faptului că

1DEX p 270

2Deși inițial termenul se referea mai degrabă la membrii marcantă de partid care deviaseră de la ideologia oficială, termenul de disident a ajuns să-i desemneze cu precădere pe cei din afara partidului care, încurajați de contextul internațional post-Helsinki, îndrăzneau să-și facă publice opiniile critice la adresa regimului. Vezi definiția dată termenului de disident de Roy Medvedev în *On Soviet Dissent*, London, Constable, 1980, 1.

3Vezi definiția dată de Havel în eseul său *The Power of the Powerless*, 3.

românii ce se încadrează în strictă accepțiune a termenului – disidenții sunt cei care au criticat deschis, "în gura mare", comunismul, asumându-și toate riscurile care decurgeau de aici - au fost în număr foarte mic, definiția a fost folosită după 1989 și cu referire la persoane care nu și-au făcut niciodată publice opiniile critice, dar care, spre deosebire de mulți alții, nici nu au ridicat osanale regimului. În cele ce urmează, disidența din România comunistă va fi analizată în sensul discutat mai sus și unanim acceptat de către cei care au urmărit evoluția blocului sovietic în anii 1970 și 1980.

Disidenții au contestat eficiența reformelor, considerate de restul populației ca fiind singura salvare posibilă. Prin insistența lor asupra drepturilor și libertăților au contestat discursul politic dominant, bazat pe interese și pe putere nedisimulată, precum și faptul că au contestat presupunerea tacită ca orice împotrivire era atât de periculoasă încât era imposibilă. Disidența a contestat poziția morală a celor care se opuneau în mod tacit regimului comunist, dar nu îndrăzneau să întreprindă nimic în acest sens. Mesajul disidenților era în cele mai multe cazuri "să vă fie rușine!" adresat majorității spectatoare. Activitățile disidente au contestat o altă presupunere a populației, și anume părerea, împărtășită unanim ca, politica în ansamblu este dezgustătoare, ca civismul nu exista, ca legea exista doar pentru cei puternici etc. Acești disidenți, este evident, că sunt pregătiți pentru sacrificii pentru convingerile lor politice.⁴ Disidenții au început să vorbească despre "polisul paralel", "sfera publică paralelă", "subcultura disidentă" și altele de acest fel. De parcă ar fi fost satisfăcuți de echivoca lumea a avangardei politice, artistice și morale. Modul lor de protest, prin ocuparea zonelor publice, greva foamei, nesupunerea lor civilă sunt câteva din formele lor de manifestare. Disidenții vorbeau limbi străine. Deși disidența nu a provocat colapsul regimului comunist, ea a fost fără îndoială un fenomen istoric important. Erau voci neînsemnate, dar ele au dovedit prin simplul fapt de a se fi exprimat ca problema libertății și a dreptății a rămas universală, ca socialismul de stat nu era o structură permanentă, înrădăcinată în tradițiile inefabile ale Estului⁵. Ei au arătat că au existat, în cele din urmă, împotrivire și critica împotriva modernității pervertite. Totul a început printr-o bătălie aparent marginală pentru libertatea de exprimare împotriva cenzurii. Au abundat pseudonimele, datările false, activitățile de contrabandă. Disidenții au ajuns să înțeleagă că nu era suficient să dezoare planurile poliției secrete comuniste și să

4 Vladimir Tismăneanu, *Revoluțiile din 1989 între trecut și viitor*, (ed Polirom, 2005), 199

5 Vladimir Tismăneanu, *Revoluțiile din 1989 între trecut și viitor*, (ed Polirom, 2005), 199

gaseaca pe plan intern un auditoriu entuziast, gata de sacrificiu. Pentru a câștiga influența internațională, ei trebuiau să-i mulțumească pe editori, redactori, jurnaliști etc.⁶

Retorica disidenta a evoluat de la oratoria independentă moralistă ca orientare politică a anilor 1956-1968, care un jargon al liberalismului centrat pe drepturi. A devenit o apărare conștientă a minorității virtuoză care trăia în “polisul paralel” și astfel accentul s-a mutat de pe consiliile muncitorești și autoadministrare pe vizele de călătorie și toleranța pentru seminariile clandestine despre Heidegger.⁷

Cum putem înțelege gândirea politică exprimată în condiții de privare de libertate, amenințări și persecuție? Această problemă a fost analizată de Leo Strauss în cartea sa *Persecution and the Art of Writing* (1952), afirmând la un moment dat : “persecuția da naștere unei tehnici speciale a scrisului și , totodată, unui gen aparte de literatură, în care adevărul despre toate lucrurile esențiale este prezentat exclusiv printre rânduri. Această literatură nu se adresează tuturor cititorilor, ci numai celor de încredere și inteligenți. Oferă toate avantajele unei comunicări private fără a avea marele ei dezavantaj- acela că ajunge numai la cunoscuții scriitorului. Are toate avantajele comunicării publice fără a avea dezavantajul ei cel mai mare- pedeapsa capitală pentru autor”⁸

Una dintre tacticile disidenților a fost aceea de a estompa în mod intenționat granițele dintre disidenta și critica reformista pentru a-i curta pe aliații potențiali și de a-i încuraja pe cititorii mai timizi. Tot Leo Strauss afirma într-un alt eseu din aceeași carte “*How to Study Spinoza's Theologico- Political Treatise*” :a înțelege dacă o anumită afirmație este ironică sau este o minciună, tine de interpretarea afirmației, în timp ce a înțelege că o anumită afirmație se bazează pe o greșeală sau este, în mod inconștient, expresia unei dorințe, a unui interes , a unei prejudecăți sau a unei situații istorice, tine de explicarea ei⁹.

În numeroase studii științifice și cercetări apare în dreptul noțiunii “disidenta” termenul de “rezistență”. Astfel se produce un efect direct și clar de legitimare- disidenții români anticomunista nu au constituit , de fapt, rezistența, împotriva regimului comunist. Putem observa că regimul lui Ceaușescu nu s-a mai bazat pe teroare pură dirijată de Securitate, ci pe cooptare, dar în același timp că România a fost sub o constrângere fără egal în blocul sovietic. Cele mai importante manifestări împotriva regimului, adevărate

6 Vladimir Tismăneanu, *Revoluțiile din 1989 între trecut și viitor*, (ed Polirom, 2005), 199

7 Vladimir Tismăneanu, *Revoluțiile din 1989 între trecut și viitor*, (ed Polirom, 2005), 199

8 <http://www.scribd.com/doc/39061038/Leo-Strauss-Persecution-and-the-Art-of-Writing>

9 <http://www.scribd.com/doc/39061038/Leo-Strauss-Persecution-and-the-Art-of-Writing>

acte de curaj soldate cu represiuni directe : greva minerilor din Valea Jiului din 1977, inițiativa Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din 1979, seria de greve muncitorești din 1980-1981, 1983 și 1986-1987, revolta muncitorească de la Brașov din 15 noiembrie 1987 sunt codate sub titulatura de “proteste muncitorești”¹⁰ (în România) sau revolta din decembrie 1980, opoziția muncitorilor 1976, revoluția Solidarității 1980 (în Polonia). În ceea ce privește presiunea exercitată de regim asupra intelectualilor pe de o parte se susține că “nu s-a folosit forța pentru reprimarea grevei”, însă pe de altă parte “până la 4000 de oameni dintre participanții la revoltă au fost forțați să se mute din Valea Jiului “, principalii animatori ai grevei au fost în final arestați, judecați și condamnați”, “exista și cazuri în care s-a mers până la lichidare fizică”¹¹.

Disidenta, adică dezacordul cu puterea dominantă, însemna rareori confruntarea deschisă și mult mai rar opoziția violentă. În Polonia societatea civilă, sprijinindu-se pe biserica, a încercat să creeze un adevărat contrasistem față de comunismul de atitudini.¹²

În cursul anilor 1970 se produce un puternic reviriment religios în Lituania și Polonia, mai atenuat, dar sensibil în România, Cehoslovacia și Ungaria, și perceptibil până în Bulgaria și Albania. Un semn concret al vitalității religioase îl reprezenta atunci înmulțirea petițiilor adresate de credincioși autorităților. În Polonia se observă o creștere a influenței Bisericii și se confirmă rolul religiei ca liant național. Numeroasele vizite ale noului papa Ioan Paul al II-lea sunt dovada. Biserica poloneză apare drept unica forță de coagulare capabilă să dinamizeze majoritatea populației. La fel ca aspirațiile religioase, cele naționaliste nu s-au stins sau diminuat deloc în rândurile populației din Europa comunistă, în ciuda a ceea ce afirmă autoritățile. Există trei mari tipuri de frustrări de identitate care frământă societățile civile din aceste țări: frustrări care țin de politicile discriminatorii ale guvernelor comuniste (de exemplu polonezii din Lituania care ar fi dorit să se întoarcă în țara lor, sau maghiarii de pe teritoriul României trăiau discriminatoriu); tensiuni interetnice negate și ele de autorități; respingerea tutelei sovietice asupra tuturor statelor din Europa de Est

Este notabil de asemenea dezechilibrul dintre lipsa de reacție și solidarizare a intelectualilor cu muncitorii reprimați și interesul repetat pe care l-au avut muncitorii față

10 Vasile Ernu, și alții, *Iluzia anticomunismului Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*. Ed. Cartier istoric 254

11 CPADCR, Capitolul “Disidența în regimul comunist. Considerații generale: disidența, rezistența, exil, cooptare”, 365

12 Jean Francois Soulin *Istoria Europei de Est de la al doilea război mondial până în prezent*. (ed. Polirom 2008). 104

de scrisorile și acțiunile disidenților intelectuali. Clasa muncitorească a constituit în mod constant, în ciuda celor mai brutale represiuni, principala forță de rezistență împotriva regimului – ignorată însă, de cele mai multe ori, de intelectualii disidenți ce aveau să constituie “contraelita”. Există o gravă carență etică a disidenților intelectuali români deoarece în postcomunism muncitorimea dispare, pur și simplu, ca termen și categorie- în ciuda faptului că aceasta a constituit principalul actor revoluționar din 1989.

Comunismul devine simbolul negativ al trecutului. Lecția desprinsă de intelectualii anticomuniști din istoria disidenței românești împotriva totalitarismului pare să includă, negarea rezistențelor reale pornite de jos în sus, ignorarea factorilor actuali ai puterii și crezul în necesitatea absolută a unei colonizări ideologice. Negarea totală a posibilității unei modernități a propriei istorii comuniste și ignorarea totală a posibilelor câștiguri ale vieții cotidiene sub comunism și a celor mai consistente focare de rezistență devin, astfel, nucleul de legitimare al unei noi elite fantasmatică, capabile să asimileze total adevărul spirit al istoriei. “ ca și când cel care a călcat în noroi ar încerca să se spele cu noroi”¹³

Trebuie luată în considerare semnificația și importanța numeroaselor declarații, luări de poziție sau acțiuni ale unor români care au avut curajul să-și asume confruntarea cu regimul comunist și consistentul sau aparat represiv. Din păcate însă, o mare parte a acțiunilor acestor români au fost uitate sau au avut efecte limitate în timp și spațiu datorită intervenției imediate și brutale a autorităților. Trebuie amintite acțiunile unor importanți disidenți precum Doina Cornea, Paul Goma, Vasile Paraschiv, sau Radu Filipescu, Dorin Tudoran.

Un exemplu elocvent de curaj de a înfrunța în mod direct un mecanism al distrugerii și supunerii clădit de regimul comunist este Doina Cornea care a intrat pentru prima dată în vizorul autorităților în 1949, când era studentă în primul an la Cluj. Agenții securității descoperă o circulară care îi îndemna pe credincioșii greco-catolici la rezistență, după ce biserica greco-catolică fusese desființată prin decret de către comuniști. În privința arestării din 1949, dosarul de urmărire informativă conține doar câteva file. Deși, conform spuselor disidenței, în dosar ar trebui să se afle aproximativ 30 de declarații redactate în luna anchetei. Momentan în arhiva CNSAS se regăsește doar una singură, din data de 3 ianuarie 1949, în care tână de pe atunci susține că nu cunoaște identitatea persoanei de la

13 Vasile Ernu și alții, *Iluzia anticomunismului Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu* Ed. Cartier istoric 268

care a primit scrisoarea¹⁴. Câțiva ani mai târziu, mai exact pe data de 22 august 1982 este difuzată prima scrisoare publică la Radio Europa Liberă în cadrul emisiunii *De vorbă cu ascultătorii*. Începând cu această dată vor începe repercusiunile asupra acestei disidente. Pentru moment primește doar o amendă în valoare de 500 lei. Ulterior, după fiecare scrisoare trimisă la Europa Liberă aceasta este chemată de Securitate la interogatoriu. Următoarea măsură luată împotriva Doinei Cornea este destituirea acesteia de la Catedra de Franceză a Facultății de Litere după solicitarea “îndepărtării ei definitive din învățământ”. Mai târziu este declanșată o campanie pentru izolarea ei de familie și prieteni, între timp este vizitată de niște prieteni care au venit în “interes de serviciu” I se oferă spre traducere o lucrarea de

specialitate cu scopul de a-i ocupa timpul. Amenințările venite din partea poliției politice se răsfrâng asupra familiei opozantei. Fiul acesteia este chemat la interogatoriu după publicarea fiecărei scrisori și atenționat că va fi concediat dacă mama să nu încetează. Interogatoriile, amenzile și anchetele reprezentau deja ordinea normală a lucrurilor. Este considerată “un element fanatic” și astfel se decide instalarea microfoanelor în casa acesteia pentru a verifica dacă colaboratorii își îndeplinesc atribuțiile. În rapoartele poliției politice se poate observa că există constant afirmația că disidenta ar fi nebună.

Ca o paranteză și completare a imaginii de ansamblu a situației în care se regăsea disidenta Doina Cornea, ideea de a fi considerat nebun era o formă de reprimare a disidenților din România în anii regimului Ceaușescu – în acest scop erau folosite azilele psihiatrice¹⁵. Internările forțate erau reglementate, în România socialistă, prin Decretul nr.12/1965 care decidea internarea în spitalele de psihiatrie a unei persoane ce reprezenta un pericol pentru sine sau pentru ceilalți. Această reglementare avea un scop în principal preventiv să împiedice trecerea la fapte. Art. 114 din Codul Penal, permitea reglementarea, prin internarea “până la vindecare”, a situației persoanelor care comiseseră deja fapte ce cădeau sub incidența legii¹⁶ Codul penal român 1969 permitea desemnarea ca infracțiuni a unor acțiuni considerate, în opțiunea legislatorului crime: art 166 prevedea pedeapsa cu închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi pentru “propaganda cu caracter fascist săvârșită prin orice mijloace, public” precum și pentru “propagandă sau

14 Ruxandra Cesereanu *Comunism și represiune în România- istoria tematică a unui fratricid național* (ed Polirom 2006) ,284

15 Ruxandra Cesereanu *Comunism și represiune în România- istoria tematică a unui fratricid național* (ed Polirom 2006) , 208

16 Vasile Paraschiv, *Lupta mea pentru sindicatele libere în România. Terorismul organizat de statul comunist*, Polirom, Iasi,2005.43

întreprinderea oricărei acțiuni pentru schimbarea orânduirii socialiste sau din care ar rezulta un pericol pentru securitatea statului”. Este vorba de o politică de stat prin care se dovedea că dictatorul era pus la curent cu activitățile disidenților. Aceasta înăbușire includea și alte mijloace, precum criticarea de către colectivul de muncă, arestările dar și tortură. (erau 4 spitale DR. Petru Groza, Poiana Mare, Jilava, Dr. Marinescu).

Revenind la disidenta Doina Cornea întrucât cenzurarea corespondentei numai reprezintă ceva neobișnuit îi este decuplat telefonul pentru a-i fi și mai mult restricționate legăturile cu alte persoane. Spre sfârșitul anilor 80 au început scrisorile de amenințare. Pentru a nu mai fi acuzați în presa străină că cenzurează corespondenta disidencii, aceștia apelează la metoda plastografierii scoțând astfel pasajele care “prejudiciau” regimul comunist. În 1987 Doina Cornea este arestată împreună cu fiul ei, Horațiu Iuhas, fiind acuzați de “ propagandă împotriva orânduirii socialiste și instigare publică și apologia infracțiunilor”.

Astfel prin acțiunile disidencii Doina Cornea a putut fi demonstrată dezumanizarea regimului comunist din România, care a apelat la diverse tactici de discreditare și dezavuarea atitudinii sale civice. Începând de la utilizarea forței și până la încercarea de a-i recruta ca informatori pe fiul și soțul acesteia nu se poate vorbi decât despre lipsa de scrupule a sistemului¹⁷.

Dorin Tudoran afirma că “ sub comunism, a publica o carte bună înseamnă a face politica! A rezista comandamentelor din ce în ce mai absurde, mai reacționare, în redacții sau în consiliul uniunii însemna drumul spre o disidentă din ce în ce mai marcată, cu riscuri din ce în ce mai mari, pierderea dreptului la publicare, izolare, panda organizată, și apoi ... alcoolul sau exilul”.

În Polonia și Cehoslovacia foști disidenți vor deveni chiar președinți ai țării. În perioada apariției formelor de disidență individuală și colectivă atât în România, cât și în Polonia, demoralizarea și chiar disperarea erau endemice, nomenclaturii sau grupurile conducătoare erau hotărâți să rămână la putere cu orice preț. S-a încercat marginalizarea tuturor formelor de activism politic care apăreau.

17 Ruxandra Cesereanu *Comunism și represiune în România- istoria tematică a unui fratricid național* (ed Polirom 2006), 292

Bibliografie:

I. Lucrări speciale:

1. Florin Abraham, Transformarea României: 1989-2006 : rolul factorilor externi, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2006
2. Romulus Brâncoveanu, „Democrația românească” teorie și metodă în Sfera Politicii anulXII(2004),nr113,
3. Zbigniew Brzezinski, Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției, București: Diogene. 1995
4. Ruxandra Cesereanu Comunism și represiune în România- istoria tematică a unui fratricid național, ed Polirom 2006
5. Claude Karnoough, Comunism/postcomunism și modernitate târzie, Iași: Polirom. 2000
6. Ioan Mărginean, [Analiză comparativă a politicilor sociale din România - țări în tranziție - țările U.E.](#); colectiv de autori Daniel Arpinte, Laura Bălănescu și Ciprian Bădescu ... [et al, Bucuresti ; CASPIS, 2002
7. Vladimir Pasti, The challenges of transition : Romania in transition ; English translation by Fraga Cheva Cusin, Boulder : East European Monographs, 1997
8. Vasile Paraschiv, Lupta mea pentru sindicatele libere în [România](#). Terorismul organizat de statul comunist, Polirom, Iasi, 2005
9. Mihai Retegan, 1989: principiul dominoului, București: Ed. Fundației Culturale Române. 2000
10. Jean-Francois Soulet, Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre, Iași: Polirom. 1998

II. Lucrări generale:

1. Vladimir Tismaneanu, Pavel Dan, Reinventarea politicului: Europa Răsăriteană de la Stalin la Havel Collegium (Iași) Volume 7 of Collegium (Iași, Romania) Polirom, 1997
2. Vladimir Tismaneanu, Revoluțiile din 1989 între trecut și viitor ed Polirom 2005
3. Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Siulea, și alții Iluzia anticomunismului Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu, Ed. Cartier istoric

III. Surse electronice:

1. <http://www.scribd.com/doc/39061038/Leo-Strauss-Persecution-and-the-Art-of-Writing>

THE CLUB OF ROME'S CONCEPT OF GLOBALIZATION – STATE INTERDEPENDENCE ON WORLD SCALE

Adriana Rodica MUREȘAN *

The profound transformations of the global economy and its related effects on the globalization directly influences various transformations of the international political system, not only expressed through a political and institutional international architecture rethinking process, but also through a (geo) political resettlement on a world scale, where the European Union is completely drawn in. The international political superstructure, still dominated by the United States, is a hostage to a tacit competition between the greatest protagonists of the international scene on for managing the world in the 21st century. The European Union, which brought together under its own institutions the majority of the European nations, and which is still negotiating its enlargement with several countries, is the unknown of the contemporary international system, and its community actions and policies are one of the main variables of its metamorphosis. In the same time, the European Union is not only a transmitter of influence in the international system, but also a receiver of the globalization process. The current global economic crisis, with its great impact on the European economy, is testimony to this aspect.

The noted scientist and animator of important international debates, Bertrand Schneider, secretary general of the famous "Club of Rome"¹, believes that "globalization is a trend that manifests itself in the global economy, a trend accelerated by the development of the information where we are now".

Considering that the computerization of society is much broader and deeper transformation, globalization is only one aspect of it, "he said this - along with many others, raises big questions about the state's ability to govern and the role it should play in the new human society." The author raises the question of the nation state as

* Mureșan Adriana Rodica, jurist Serviciul Integrare Europeană din cadrul Municipiul Dej, drd. UBB, Facultatea de Istorie și Filosofie, Cluj – Napoca.

¹ Club's mission is to act as a catalyst for global change, regardless of political, ideological or business. The club consists of people who have a strong education in various fields and have the primary mission of developing thinking in the field of globalization. The organization are scientists, economists, businessmen, senior international officials, heads or former heads of state. Also, the Club of Rome contribute to solving the issue of what is called global, complex set of the most important political, social, economic, technological, environmental, psychological and cultural facing humanity.

"globalization assumes a close interdependence between nation-states so that no one knows precisely how much freedom movement have in fact national governments, especially regarding economic issues, capital flows (computed using full information) and exchange rates that circumvent control central banks."

Two other statements of Bertrand Schneider I find highly relevant. The first affirms the belief that, geographically, "globalization is a process far from comprehensive, since many parts of the world - and many of the poorer developing countries - can not participate in the information society. " The second, expresses the view that globalization encompasses not only economics but all sides of human existence. The same interdependence, ever closer, disregards any boundaries nor time nor spațiu.² And not only globalized economy, but traditional cultures are subject to a true information flow as a result of high-speed development of information technology'.³ Another prominent member of the Club of Rome, Keith Suter, President of the Center for the study of peace and conflict, consider globalization as "the greatest challenge that humanity has seen for the past three centuries." The contempt is, in Suter opinion aimed at the "erosion of nation state system" idea which he lays at the foundation of globalization. "What we see by analyzing the reality of transnational problems during the last decades is that the governments are those who determine the general directions of a nation-state. Thirdly, the governmental authority within a nation state is eroded because governments are too small to perform certain tasks or too large for others. This is what led to the erosion of the nation state system. This process is called globalization. Referring to causes, the author believes that "the process of globalization can be analyzed from three standing points. Firstly, there are no national solutions to international problems. Secondly transnational corporations are the main driver of the global economic system (international life in these last decades is that) They, more popular social forces. NGOs (...) are those who often require a sense of change'.⁵ We see, therefore, that these views are not mere opinions, but also contained elements and causes of globalization.⁶

² Mariana Lupan, *Globalizarea economiei*, Editura Universității Ștefan cel Mare, Suceava, 2009, p. 5.

³ Bertrand Schneider, "Fluxurile internaționale de capital și economia globală", *Curentul*, 14 ianuarie 1999.

⁴ Mariana Lupan, *Op. Cit.*, p. 6.

⁵ Keith Suter, "Sfidarea globalizării", in *Curentul*, 12 ianuarie 1999.

⁶ Mariana Lupan, *Op.Cit.*, p. 6

It is worth to emphasize that the theory according to which the nation state would have exceeded the history Contemporary design is the oldest in the Club of Rome. Piaccei

Aurelio, who is the initiator and also high Italian Club patron, said, long before 1970, that "If we manage to get rid of the concept of nation state, I see for us all, an extraordinary industrial recovery, intellectual and psychological".⁷ Aurelio Piaccei linked this thesis of international free trade, whose benefits are incomparable with shortcomings resulting from the "bites" of national sovereignty. These are views well-known international personalities from the famous Rome.Club⁸ In terms of addressing socio economic globalist the Rome Club published several reports:

- "Limits to Growth," 1972, "Humanity at the crossroads", 1974, "Restructuring the international order," 1976; "food for 6 billion," 1983, "Barefoot Revolution", 1985

- "First Global Revolution ", 1992 paper by two of the greatest economists

- Alexander King and Bertrand Schneider. In this report the two show the global development and social and economic policy lists the measures to ensure that impugn the global perspective of the world. World problems are fundamental aspects of life which are not possible without solving the progress and welfare of mankind.

Synthesizing these views, note finally that in the concept of this international and authoritative center of thinking globalization is:

- a) generated by deepening interdependence between states and nations;

- b) greatly accelerated by the informational revolution

- c) that it includes both economy and culture, so the entire block of human relations;

- d) that it requires reconsideration of the role of state and national economy and society permeability of state borders. Speaking at Davos Claude Smajda wanted to make known the opinion that it should not be the place where "masters of the world" trying to impose a reign of capitalism worldwide without limits.⁹

⁷ Jean Jacques Servan-Schreiber, *Le défi américain*, Edition Denoél, Paris, 1967, p. 228.

⁸ Mariana Lupan, *Op. Cit.*, p. 6.

⁹ Dinu Moraru, "Pledoarie pentru o economie mondială în slujba umanității", in *Curentul*, 29 Ianuarie 1999.

¹⁰ Alvin Tofler, *Puterea în mișcare*, București, Editura Antet, 1999, p. 340.

It should be noted that Galbraith rejects the term globalization. In an interview about the challenges of the new millennium, he says, "I am a consultant for the Dictionary on the use of American heritage and I will not allow the word globalization. It is an ugly term".¹¹

Galbraith rejects the term globalization, not on grounds of language, but that would involve, in its content, a source of uncontrolled nationalism.

Rejecting the term globalization, he prefers instead of a number of other equivalent terms as "tighter international relations in such areas as economy, culture, arts, and communications"; internalization of economic life, state and institutions association, states and peoples partnerships; external economic openness of countries. In other circumstances, he prefers the term internationalism instead of globalization, "International action through conferences and institutions like the IMF, World Bank and WTO is an essential part of internationalism that I urge. Note that I use the word internationalism, not globalization".¹²

Galbraith rejects the term globalization, but not globalization as such, but sees another content. In its definition, it starts from two essential premises: that "we live in a world constantly in internationalization", where "responsibility for economic and social welfare should be seen as a transnational concept" and that the standard of achievement goal is to find "how to stop the tragic gap between those favored by fortune and those in need."

It is to be mentioned right from the start that Antoine Ayoub is one of the researchers who instead of the term globalization use the term mondialization. In defining the phenomenon, Ayoub assumes that "globalization is far from being a novelty or unique phenomenon. At a conceptual level, globalization is not, in fact, than a new name of an old concept that, simply, is free trade".¹³ With this specification, the author suggests the content of the phenomenon: "If we want to be more but more specific, globalization is the result of free trade. This latter concept, as is known, was established masterly and almost completely (by definition and its conditions) of by the founding fathers of political economy (Smith, Ricardo, Say, Mill, etc.). At the end of the eighteenth and early nineteenth century "globalization imaginary"¹⁴ to configure around a "thawing of what was

¹¹ John Kenneth Galbraith, "Challenges of the New Millennium", in *Finance & Development*, Decembrie, 1999, p. 2.

¹² *Ibidem*, pp. 3-4.

¹³ Antoine Ayoub, "Qu'est-ce que la mondialisation?" in: *Liaison, Energie-Francophonie: Mondialisation et energie*, No. 50, trimestru 1, 2001, p. 5.

¹⁴ Antoine Ayoub, *Op. Cit.*, p. 6.

yet fixed, or perceived as such".¹⁵

The new world without borders is also a lack of parts. Sense mutations in the process can be highlighted as Carl Jaspers said, only after ensuring coherence of all parallelism, coincidence, synchronisms and simultaneity (in *Origines de l'histoire et sense*, Paris, Plon, 1954). In the same spirit, Gilles Deleuze speaks about requirements in "non-causal correlation between events form a system of echoes, replay and resonance, a system of signs."¹⁶ And Louis Dumont claims "Valuable ideas" that structure and rule the world. It is advisable to act contrary to global trends, but to accompany the master it better and shoot things of that result. Trends", as horses, are easier to master in the direction you are moving already. " This explains, perhaps, that after 1989, remained little space geopolitical prescriptions outside the formal democracy of major trends piață.¹⁷ Lead to democracy, defined in relation to Hassner's magic triangle (pluralism, rule of law, respect for human rights) and the market. But there are few cases in which the two tendencies or processes progressed simultaneously a decisive manner. Therefore, limiting all developments in the two trends (a typical Western way of seeing things) is not sustainable, the West is in no way the exclusive owner of global time and global developments absolute master. Beyond the imaginary, globalization and world time to be converted into social practice, to get a concrete shape and meaning, they need on the one hand, an fixing territorial integration of space and on the other hand, an average political, religious, cultural. They represent major challenges placed before us as a new mirror in which to look and to rediscover ourselves, even if it raises a lot of anxiety.

Largest and most urgent problems of globalization are:

- continued development and rapid development of technology, science leads to improve people's lives
- Food crisis and lack of water resources leads to underdevelopment
- Degradation in the fast-paced of the environment and its resources
- Great expense with the various military units and security
- Increasing lack of energy and raw materials
- Financial crisis, inflation, lack of liquidity, economic crisis
- Expanding urbanization is becoming less controlled interaction and becomes stronger, causing the chain propagation effects and require concerted efforts to solve them.

¹⁵ Maurice Merleau-Ponty, *Sens et non-sens*, Paris, Gallimard, 1996, p. 86.

¹⁶ Gilles Deleuze *Logique du Sens*, Paris, Minuit, 1969, p. 199.

The globalization of these problems for humanity are based on the uniqueness of the global economy and is related to that occurring in some degree in almost all countries, contain technical, social, economic, political and environmental policy, is in constant

All these issues have a global character, which requires time and place for their discussion to be considered at large and very large. All the problems listed above are likely to be continued in future, just as they are much more complicated. Effects and characteristics are the results emanating from these issues due to duplication of these negative features for mankind. The problems confronting the world are what triggers the direct effects in time and space. These effects may lead to strategies and measures of national character, regional, political, military, economic, allowing, in a short time, overcoming the current limits of environmental factors, production companies. Globalization has come to be compared with universal poverty, crime, prostitution, poverty in our environment every day. Globalization seems to be a studio for those who are actors of the global economy, politics, the social, cultural, historical world economy and ensuring social finality. Promotion of globalization is the younger generation, not only as actors of the world's different than years ago, a world of history repeating.

The cultural dimension of society is difficult to delineate, however some characteristics can be identified¹⁸:

- a. Culture can be understood as the sphere of existence in which people construct meaning practices with symbols;
- b. The way people make sense of life through communication between them;
- c. The purpose of culture is to give life meaning;
- d. Culture can be understood as significant within the meanings of terms;
- e. Finally, culture includes all the variety of everyday practices, culture redeem human existence.

Globalization and the cultural dimension are often confused with media culture, audio visual technologies and communications through which cultural representations are transmitted. Media culture means that alienation by consumerism, a democratization of consumption, even a middling of consumerism.¹⁹

¹⁷ John Naisbitt, *Megatendințe*, București, Editura Politică, 1984, p. 79.

¹⁸ Tomlinson, John, *Globalizare și cultură*, Timoșoara, Editura Amarcord, 2002, p. 32.

¹⁹ Răchieru, A., *Globalizare și cultură media*, Editura Institutul European, Iași, 2001, p. 14.

As it appears, mass culture, is as stated and Edgar Morin, a second colonization started in the U.S. This "culture" erodes all other cultures ending in replacing them. As a result, mass culture becomes the first universal culture in world history. Today's world, as Huntington notes and is moving towards multi-civilization, hiding the inevitable cultural fault. Culture media proves agent of globalization, the universalization of this entertainment, a super valorization, leading eventually to addiction. As Adrian Răchieru accurately observed, the "Coca Cola culture" raises concern, seduces crowds and small cultures. Cultural and economic globalization excludes closures. The risk is that instead of a diversity of cultures we will find ourselves in a unique entertainment civilization".¹⁹ The media is just a small part of the implementation of symbolic meanings, it is expressed through cultural globalization. In the book by J. Tomlinson, *Globalization and culture*, meet the claim that culture would be intrinsic aspect of the process of connection between complexă.²⁰ Cultural symbols can be produced without constraints anywhere anytime and as such is globalizing culture through relationships and forms that are involved, and the world is a huge market for goods. In the book by J. Tomlinson, "Globalization and Culture", we find that globalization is very important for culture, as globalization makes "cultural negotiation experience to reach the center of intervention strategies to other areas of connection: the political, environmental or economic".²¹ Culture becomes very important through globalization in every field, political, ecological, economic, and so can be a global culture. Sociologist Anthony Smith presents global culture as artificial, formless, global culture is in fact a culture built and ahistorical.²² National culture is specific, expressive, unique front temporal. Smith's statement on how national culture that would be the construction of intelligent minds, composed of invented traditions should be noted that to build a false identity, negative sense of identity of a crop pest. Some dominant world culture, and American cultures tend to cover more vulnerable, smaller. Catherine Cocora, in his book "Globalization and management" dictum meet Think global, act local, that affiliates tend to use high production work force present in the host country to export later on a planetary scale. We can say that this is the case with culture, especially in cinema, an example being that of Harry Potter, where directors, actors, designers of different nationalities and religions worked together to develop a project that proved to be appreciated globally becoming an international way of human interaction.

²⁰ *Ibidem*, p. 145.

²¹ Răchieru, A., *Op.Cit.*, p. 37.

But this happened in a particular region of Britain. In the same book mentioned above we find several features of globalization, such as:²³

1. has its own technologies, such as computerization, satellite communications, the Internet;
2. has its own demographic pattern: rapid acceleration of the movement of people in rural areas;
3. have its own power, globalization system is built on three equilibrium of forces:
 - a. traditional balance between nation states;
 - b. the balance between nation states and global markets;
 - c. the balance between individual and nation states.

In the same book Cocora Catherine noted that social sciences need to "study new cultural identity, as it appears in the world decolonization, economic globalization".²⁴ Ulrich Beck is right in seeing globalization "the word most often used and abused, the less defined and perhaps most misunderstood, nebulous and politically spectacular in the past and future years".²⁵ Some of these "axioms" of globalization: the annihilation of space and distance, time and duration suppression conferring value of spatial kilometers substitutes or, as Zygmunt Bauman called it, "Great War of Independence from Space"²⁶ promptness of communication and networking the planet; mixing or even annihilation of oppositional categories of "inside" "outside", "here" "there", "near" "-" "far".²⁷ "Enhancing global social relations," as Anthony Giddens globalization²⁸ understood, are the major economic events of the twentieth century. A. Giddens proposes two theories about the emergence of global society today: first, "international relations theory" - based on developing nation-state, seen as "actors" in the "international arena" "And the interdependencies between them, which resulted in" one world "Second," world system theory "(taken from Wallerstein) that is due to support global economic influences of capitalism" in the early the modern era".²⁹ If the first of his theories Giddens sees the emergence and consolidation of nation states as the main cause of this global society,

²² John Tomlinson, *Op.Cit.*, p.49.

²³ *Ibidem*, p. 144.

²⁴ Ecaterina Cocora, *Globalizare și management*, Editura Feed Back, Iași, 2007, p. 13.

²⁵ Ecaterina Cocora, *Op. Cit.*, p. 42.

²⁶ Ulrich Beck, *Ce este globalizarea? Erori ale globalismului – răspunsuri la globalizare*, București, Editura Trei, 2003, p. 37.

²⁷ Zygmunt Bauman, *Globalizarea și efectele ei sociale*, Oradea, Editura Antet, 1999, p. 13.

²⁸ *Ibidem*, p. 17.

²⁹ Anthony Giddens, *Consecințele modernității*, București, Editura Univers, 2000, p. 64.

for, from then until today, a permanent opening to other social partners, based on an absolutely logical networking in the second, theorist emphasizes the role of the capitalist system and leverages its leading this homogenous orientation, noticeable especially in the area economicului.³⁰ According to U. Beck's vision, that the world market "marginalizes or replaces" state political ideology, dominating it by "a single-cause and economic action".³¹ Globalism can be understood as "a new configuration that marks a break with the previous stages of the international economy".³² Connections to the media, the Internet allows, very close to cultural resources available to different human groups, but we can not believe, as John Tomlinson, that much dreaded homogenizing globalization is a given impregnable and that passing "of connections, the proximity" I come to think of a "global uniformity and ubiquity".³³ "The place should be seen as an aspect of globality. Globalization is as much concentration and intersection of local culture".³⁴ Equation cultural globalization, but not limited to, correctly noted by Ulrich Beck: "the location" it is inherently inverse phenomenon of "re-localization" which does not necessarily imply a revival of "local" origin, but a transformation, a renewal of it, a "re location of de-traditionalized traditions in a global context".³⁵ A unique culture and unity do not think that will ever occur, even if a little hard to defend even if computerization develops with indescribable speed. A to form "imaginary lives possible, allow a variety of combinations and consists of colorful collections, varying strongly depending on their goals and group identity life".³⁶ All dimensions of culture in history tended to gather and maintain their own values with great efforts to survive, but the fear of counter influences their identities can be fatal.

Each of us carries a glimpse of how small a culture which left its mark on our personality. J. Tomlinson was right stating that "we must recognize the existence of localized resistance" " dialectical to the "global capitalism"³⁷ impulse, and further that " de-territorialization can not necessarily mean the end of locality, but its transformation into a complex cultural space".³⁸

³⁰ *Ibidem*, pp. 65-68.

³¹ Pirtea Ionut, „Globalizarea culturală”, în *Revista NoiNu!* din 31.03.2010.

³² Ulrich Beck, *Op. Cit.*, p. 24.

³³ Robert Boyer, *Cuvintele și realitățile*, în: Jeffrey C. Alexander, Steven Seidman (coord.), *Op. Cit.*, pp. 17-18.

³⁴ John Tomlinson, *Op. Cit.*, p. 16.

³⁵ Ulrich Beck, *Op. Cit.*, p. 73.

³⁶ *Ibidem*, pp. 70 – 71.

³⁷ *Ibidem*, p. 81.

³⁸ *Ibidem*, p. 127.

J. Tomlinson was right stating that "we must recognize the existence of a " localized" resistance dialectical to the " global " impulse of" capitalism"³⁹, and further that " can not mean the end deterritorializarea village, but its transformation into a culturally May complex.

Today, a monolithic mega-culture, should be taken very seriously, taking into account the "complexity, reflexivity and cultural reactions purely recalcitrant of specific current to modernity ".⁴⁰ If we can believe McLuhan's idea that it is possible to face a "re - tribelization" because of the phenomenon of cultural homogenization and acceleration of the electronic media, the future appears increasingly confused. Absolutely paradoxical, postmodern globalization has "carved" man a "double identity".⁴¹ "Globalization is not what we all, or even the most gifted and enterprising of us want or hope to do. This is what happens to us all".⁴²

³⁹ *Ibidem*, pp. 210-211.

⁴⁰ Adrian Dinu Rachieru, *Globalizare și cultură media*, Iași, Ed. Institutul European, 2003, p. 84.

⁴¹ John Tomlinson, *op. cit.*, pp. 139 – 140.

⁴² Vasile Stănescu, *Știința globalizării*, București, Editura All Beck, 2005, p. 21.

⁴² Zygmunt Bauman, *op. cit.*, p. 66.

UNIUNEA SOVIETICA SI PROPAGANDA IN CONTEXTUL RAZBOIULUI RECE

LUȚAI Raluca *¹

ABSTRACT:

THIS ARTICLE EXAMINES THE SUBJECT OF PROPAGANDA DURING THE COLD WAR. THE COLD WAR WAS AN IDEOLOGICAL CONFLICT WHICH OFTEN GENERATED A WAR OF WORDS BETWEEN THE UNITED STATES AND THE SOVIET UNION. THIS FROZEN CONFLICT, WHICH LASTED HALF OF CENTURY, LED TO A FLOURISHING PROPAGANDA. BOTH POWERS WERE CONCERNED ABOUT THE SPREAD OF THEIR IDEOLOGY AND THE ERADICATION OF THE ENEMY. THE TECHNIQUES, THE METHODS AND THE MEDIA SUPPORT USED FOR PROPAGANDA ACTIONS WERE DIFFERENT. BOTH POWERS APPROACHED CERTAIN ISSUES AND PROMOTED CERTAIN IDEAS WHICH WERE CONSIDERED IMPORTANT FOR THEIR STRATEGY. DURING THE COLD WAR, PROPAGANDA MEANT MORAL SURVIVAL FOR THE TWO ANTAGONISTIC SUPERPOWERS.

IN THIS PAPER WE SEEK TO ANALYZE THE CONCEPT OF PROPAGANDA IN THE SOVIET UNION AND WE ALSO TOOK A LOOK AT THE METHODS AND THE ISSUES USED BY SOVIET UNION DURING THE COLD WAR ERA TO PROMOTE THEIR IDEOLOGY.

Keywords: propaganda, USA, Soviet Union

1. Introducere

Sun Tzu în invatarurile lui sublinia că înfrângerea psihologică a inamicului este o strategie mult mai superioară înfrângerii lui militare. Probabil așa s-a născut propaganda.

Propaganda nu este altceva decât un proces de comunicare al cărui scop este influențarea atitudinilor și a comportamentului unui anumit public țintă. Propaganda modelează atitudini și formează percepții. Prin intermediul propagandei se pot naște comportamente care pot contribui în mod pozitiv sau negativ la construcția sau dezvoltarea unei societăți.

Propaganda a existat încă din cele mai vechi timpuri. Singurul lucru care s-a schimbat este probabil suportul propagandistic și mijloacele de răspândire a mesajelor.

¹ Student, Univeristatea Babes-Bolyai Cluj Napoca, Facultatea de Istorie si Filosofie, Sectia : Studii de Securitate

Fiecare societate care este bazată și construită pe o serie de idei, promovează propaganda. Fenomenul propagandei a prins elan odată cu dezvoltarea mijloacelor de comunicare în masă. Mesajele au ajuns mai repede la urechile oamenilor iar propaganda a început să fie mult mai eficientă. Apariția radioului și a televiziunii a revoluționat societatea așa cum era până ea cunoscută până atunci.

Azi se apleaza la diverse tehnici, metode, suporturi pentru a promova anumite idei, pentru a modela anumite opinii. Mesajele pot să fie de la cele mai subtile la cele mai evidente iar modul în care aceste mesaje acționează este tot mai divers. În opinia mării majorități, propaganda are conotații negative, cele mai des atribuite cuvinte fiind minciună, manipulare.

Istoricii sunt de parare că interesantă perioadă a Războiului Rece reprezintă un punct important în istoria propagandei. În această perioadă, propaganda a fost un mijloc indispensabil supraviețuirii celor două mari puteri. Atât Statele Unite cât și Uniunea Sovietică au căutat să-și dezvolte instituții și instrumente de propagandă care să le permită să devină mai puternice, care să le permită să pătrundă toate substraturile societății asigurându-și astfel supremația. Pe întreaga perioadă a conflictului a izbucnit un adevărat război al cuvintelor. Ambele părți se foloseau de orice mijloc și de orice metodă pentru a arăta și a convinge populația de neajunsurile societății inamice. Propaganda fost considerată un mijloc eficient de menținere a păcii și securității internaționale, indiferent de modul în care era definită aceasta. Propaganda a prins forme în filme, cărți, benzi desenate și a fost folosită eficient pe toata durata Războiului Rece cu scopul declarat de a determina populația să urască dușmanul și să susțină politicile promovate de guvern.

Lucrarea de față tratează pe larg subiectul propagandei sovietice. Este interesant de observat care au fost mijloacele, metodele și mesajele răspândite de Partidul Comunist. Propaganda sovietică a avut la bază ideologia marxist leninistă și s-a concentrat pe distrugerea idealurilor capitaliste și democratice. Propaganda a fost omnescentă și eficientă și a putut fi întâlnită oriunde. Îndoctrinarea a cuprins întreaga populație. Sovieticii și-au folosit armata să infleunteze masele, au încercat să arate în orice mod supremația omului sovietic și să formuleze în minte omului de rând, o imagine cât mai negativă a Statelor Unite. Cât de mult au reușit acest lucru este greu de spus dar analiza propagandei din acea perioadă este foarte interesantă.

2. Propaganda-generalități :

Propaganda reprezintă un proces de comunicare care are ca scop principal influențarea atitudinilor și a comportamentului unui public țintă. Propaganda modelează percepții și sugerează de cele mai multe ori, acțiuni potrivite acestor percepții.

Paul Robinson în « *Dicționar de securitate internațională* » clasifică propagandă în trei tipuri : propaganda albă, neagră și gri. El definește propaganda albă ca fiind acțiunea de propagandă a cărei sursă este precis identificată astfel încât cei care primesc informația știu exact de unde vine aceasta. Propaganda neagră ascunde sursa de unde vine informația și de cele mai multe ori, pretinde că sursă din care informația provine, este alta decât cea reală. Propaganda gri, se află undeva la mijloc-între propaganda neagră și ce gri, ea nu identifică sursă din care provine informația.²

Propaganda este considerată azi un termen cu conotații negative. Acest lucru este cel mai bine subliniat de Lordul Posonby, care în 1926 vorbește despre propagandă ca fiind : « *The defilment of the human soul which is worse than the destruction of the human body* »³. Mințile noastre sunt modelate, gesturile ne sunt de multe ori formate iar ideile de multe ori sugerate. Aproape orice sferă a vieții noastre este controlată sau poate fi controlată prin mijloace pe care de multe ori nu le cunoaștem sau nu le identificăm.

Conotația termenului « propagandă » nu a fost dintotdeauna una negativă. Ea s-a răspândit cu precădere în ultimul secol. În Roma secolului XVII (1627) termenul de propagandă se lega de o societate a cardinalilor care avea îndatorirea de a supraveghea activitatea misiunilor diplomatice străine create la Roma. Altă instituție importantă a fost și Colegiul de Propagandă care a fost creat la ordinul papei Urban al VIII lea și care era nu altceva decât o instituție creată cu scopul de a educa preoții și nu de a modela ideii sau de a induce acțiuni.⁴

În zilele noastre, cuvintele cele mai des atribuite propagandei sunt : minciuna, manipulare, spălare de creiere. Propaganda nu este ceva mecanic care se face după anumite reguli prestabilite și respectate de toată lumea, propaganda este o artă o știință care se folosește de orice mijloc pentru a promova anumite idei, care folosește tehnici diferite și promovează idei în mod diferit.

² Paul Robinson ,Dicționar de securitate internaționala ,(CA Publishing 2010),156

³Philip M Taylor, Munitions of the mind-a history of propaganda from the ancient word to the present day, (Manchester Univsersity Press 2003) ,10

⁴ Edward L. Bernays.Propaganda, (Ig Publishing ,1928),21

Suporturile propagandei pot fi filmele, cărțile, discursurile sau orice alt mijloc prin care se ajunge ușor la un număr mare de oameni. Se apelează la diverse tehnici de propagandă care pot fi foarte subtile sau foarte evidente. Nu contează foarte mult dacă ele sunt subtile sau evidente cât contează dacă și-au îndeplinit sau nu scopul, dacă au reușit sau nu să transmită mesajul dorit. Dintre tehnicile cele mai des folosite în scopuri propagandistice amintim : eufemisme, jocurile de cuvinte, mărturia (testimonial) apelul la frică sau autoritate s.a.

3. Propaganda și Războiul Rece

Secolul XX a adus cu sine nu numai războiul total ci și mass-media. În secolul XX, războiul a cuprins fiecare cetățean iar mass media a revoluționat lumea așa cum era ea cunoscută până atunci. Ziarele se răspândesc și sunt tot mai accesibile ,radioul suna în casă fiecărui cetățean în timp ce invenția fraților Lumiere devine cel mai important mijloc de comunicare în masă în prima jumătate a secolului XX. Cealaltă jumătate a secolului XX va revoluționa lumea prin răspândirea televiziunii, care va fi unul din cele mai influente și mai importante mijloace propagandistice. Apariția și răspândirea televizorului a revoluționat modul și tehnicile propagandistice în timp ce radioul a fost un mijloc important de răspândire a informațiilor pentru cei care nu-și permitau un televizor sau pentru cei care nu știau carte și nu puteau citi presa.

Mass media și războiul au dat lumii propagandă și au deschis o nouă pagină în istoria lumii.

Prima parte a secolului XX fost dominată de propagandă împotriva regimului nazist. Nazismul era considerat : » cea mai mare crimă educationala din istorie »⁵. Orice rămășiță a ideologiei naziste a fost eliminată odată cu înfrângerea germanilor.

Încheierea luptelor nu a adus însă pacea. Lumea s-a împărțit în funcție de cele două puteri care au ieșit învingătoare după cel de-al doilea război mondial : SUA și Uniunea Sovietică. Lumea a devenit bipolară, dominată de două societăți antagonice în care diferențele puteau fi identificate în aproape orice sector al societății.

Din 1945 lumea a intrat într-o nouă etapă, o etapă în care războiul așa cum îl cunoștea lumea până în acel moment, s-a metamorfozat. Perioadă este cunoscută sub numele de

⁵ Philip M. Taylor , *Munitions of the mind-a history of propaganda from the ancient word to the present day*, (Manchester University Press 2003), 258

Războiul Rece și reprezintă perioada conflictului ideologic dintre cele două blocuri recent formate.

Războiul rece nu a fost un război care s-a concretizat prin lupte directe între cele două puteri, nici prin vărsare de sânge ci prin conflictul ideologic dintre aceste puteri. Războiul Rece a fost o luptă ideologică între democrație și totalitarism, o luptă între două sisteme economice diametral opuse-capitalism și socialism și o luptă între două blocuri militare diferite : Nato și Țările Tratatului de la Varșovia. În conflict nu s-au utilizat tactici militare, nici nu s-au folosit tranșee sau strategii militare de atac. Războiul Rece a fost o luptă în care presiunea economică, manevrele diplomatice, asasinatul, descurajarea, înarmarea și propaganda au fost principalele metode de luptă.

Propaganda și strategiile psihologice au reprezentat un element cheie al conflictului americano sovietic. Ambele puteri folosindu-se de orice metodă pentru ași impune dominația, pentru ași întări supremația și mai ales, pentru ași înlatura inamicul. Războiul Rece a fost un război al cuvintelor, un război al declarațiilor și al discursurilor iar instrumentul propagandei a fost esențial în politicile guvernamentale ale ambelor state. Propaganda era considerată un mijloc eficient și ieftin de menținere a păcii și securității globale așa cum era ea definită în acea perioadă.⁶

Propaganda a fost un mijloc indispensabil supraviețuirii morale a ideilor promovate de ambele puteri. Atât Statele Unite cât și Uniunea Sovietică au căutat să-și dezvolte instituții și instrumente de propagandă care să îi permită să devină mai puternică, care să îi permită să pătrundă toate substraturile societății și care să îi asigure un viitor fiabil.

În contextul Războiului Rece, propaganda a înflorit. Cealaltă parte, inamicul, era întotdeauna portretizat ca agresiv, militarizat, ca un adevărat pericol la adresa păcii mondiale la libertate, indiferent de modul în care era definită libertatea.

Propaganda a prins forme în filme, cărți, benzi desenate și a fost folosită în timpul Războiului Rece cu scopul de a determina populația să urască dușmanul și să susțină politicile promovate de guvern.

În învățăturile lui, Sun Tzu, spunea că înfrângerea psihologică a inamicului este o strategie superioară înfrângerii lui militare. La acest lucru s-au gândit probabil și cele două super puteri atunci când și-au desfășurat activitățile de propagandă.

⁶ Shawn J Parry-Giles, The rethorical presidency ,propaganda and the Cold War,(Praeger 1960) , 81

4. Propaganda in Uniunea Sovietica

Propagandă în Uniunea Sovietică a reprezentat una din cele mai importante arme în timpul Războiului Rece. Aceasta a fost folosită într-un război al cuvintelor care avea scopul de a denigra sau înlătura inamicul.

Propaganda a fost omniprezența și eficientă. Spre deosebire de societatea Americană unde libertatea de expresie era un drept garantat, în societatea sovietică succesul propagandei a fost mult mai mare datorită faptului că media controla întreaga societate.

Propaganda sovietică a fost bazată pe ideologia Marxist Leninistă și a plecat de la convingerea că limbajul este unul dintre cele mai importante aspecte ale acestei politici.

Istoria propagandei sovietice începe odată cu apariția bolșevismului, Lenin chiar declarând într-unul din discursurile sale „că propagandă este cea mai importantă armă a sistemului. Încă de la instituirea noului regim, comuniștii au instituit o nouă ordine, ordine care avea în vedere educarea populației, populație care în mare parte era analfabetă. Din 1918, Lenin s-a preocupat de educarea poporului conștient fiind că prin educație, impactul ce-l va avea propaganda va fi mult mai mare.

În anii următori, propaganda era întâlnită pretudindeni: în media, în artă, în discursuri politice, în filme sau în muzică. Media avea scopul de a indoctrina de a sugera opinii și de a forma modele de comportament.

Radioul a fost un mijloc foarte eficient de propagandă mai ales datorită faptului că marea majoritate a populației Uniunii Sovietice era încă analfabeta. Vocea lui Stalin era des auzită în casele sovieticilor. Acesta vorbea de măreția comunistă și de defectele democrațiilor. Cetățenii erau tot timpul la current cu „atrocitățile” comise de americani, de consumul excesiv și irational al acestora și de ideile dăunătoare promovate de acestea. Radio Moscova și Radio Pace și Progres au fost avanposturile propagandei sovietice.

Răspândirea televiziunii după anul 1949 a revoluționat modul în care statul putea să își impună controlul în viața de zi cu zi a oamenilor. Oameni erau acum bombardati cu imagini, sunete, idei care nu făceau altceva decât să arate fie măreția sistemului fie deficiențele inamicului. Filmele difuzate arătau cum URSS trebuie să rămână puternică și să înlătore odată pentru totdeauna pericolele societății capitaliste. Filmele arătau decadență și imoralitatea societății americane și erau întotdeauna create după principiul bad guys- reprezentați de americani și good guys- sovieticii.

Presa era și ea sub atenta atenție a statului care, prin intermediul ei, își lansă acțiunile propagandiste. Ziarele informau ceea ce statul vroia să cetățenii să afle. Orice

articol era atent analizat și plasat astfel încât să nu apară probleme. Principalul ei scop nu era să furnizeze știri ci să promoveze ideologia. Propaganda nu era negată fapt demonstrat și de declarația din 1978 a editorului șef al principalului ziar sovietic, Pravda: “*our aim is propaganda, the propaganda of the party and the state. We do not hide this.*”⁷

Un alt mijloc de propagandă eficient și des utilizat de autoritățile sovietice au fost paradele militare și showurile militare aeriene. Aceste parade arătau superioritatea militară a acestora, instigau un sentiment de frică pentru orice fel de dușman, arătau gradul de pregătire al țării și capacitatea acesteia de a înlătura orice obstacol și orice dușman.

Cu scopul unei bune coordonări a activităților propagandistice s-a creat Agitprop o instituție care avea ca principal scop gestionarea și eficientizarea politicilor de propagandă. Ca și orice altă parte a societății sovietice, și Agitprop-ul se afla sub conducerea Partidului Comunist, Ordinele veneau de la acesta și nimic nu putea să treacă peste. O altă instituție care era parte a activității propagandistice a fost și Glavit, creată puțin mai târziu cu scopul de a controla în mod riguros orice fel de producție media și de a asigura concordanța politicii de partid cu propaganda.

După cum am precizat în prima parte a lucrării, propaganda poate fi de trei tipuri: propagandă albă, propagandă neagră și propagandă gri. Toate aceste tipuri pot fi identificate și în cazul Uniunii Sovietice. Propaganda Albă a fost sub incidența Departamentului Ideologic al Partidului Communist iar sursa acesteia este cunoscută. Aceasta lansa mesaje prin intermediul Radio Moscova și Radio Pace și Progres și prin alte agenții și departamente informaționale. Una din cele mai importante agenții de presă care avea îndatorirea de a lansa mesaje propagandistice a fost Agenția de Presa Novosti. Documentele publicate de aceasta au fost de cele mai multe ori de natură politică.

Propaganda neagră este propagandă a a cărei sursă este necunoscută. În Uniunea Sovietică, propaganda neagră era condusă și coordonată de poliția secretă, de KGB. Acesta avea un departament special format din 120 de ofițeri, Serviciul A, care acționau în vederea dezinformării. Și care a acționat mai puternic după 1960 efectul fiind creșterea vizibilității Uniunii Sovietice pe scară internațională. Mulți specialiști sunt de părere că s-a recurs la propaganda neagră, pe parcursul anilor 1960-1990 datorită faptului că sovieticii simțeau pericolul declinului.

⁷Philip M. Taylor, *Munitions of the mind-a history of propaganda from the ancient word to the present day*, (Manchester University Press 2003), 273

Propaganda gri este tipul de propagandă a cărei sursă este nesigură sau incertă. Departamentul Internațional al Partidului Sovietic era cel care controla și influența operațiunile sovietice de propagandă gri. Cel mai bun exemplu în acest sens se leagă de președintele Indonezian Sukarno care era sprijinit de SUA.⁸

Trebuie precizat că liniile propagandei sovietice au urmat două direcții: o direcție internă în care se avea în vedere formarea Omului Nou, construcția unei societăți prospere și o direcție care avea în vedere formarea unei imagini negative în minte omului de rând cu privire la caracterul și acțiunile inamicului.

Propaganda sovietică a fost omnișentă și omniprezentă și a modelat opiniile întregii societăți sovietice. Ea a contribuit la îndobândirea individului de la varste fragede. Tonul mesajelor promovate prin intermediul des întâlnitelor postere a fost de multe ori ironic și agresiv .

Democrația și libertățile americane erau contestate, capitalismul era considerat distrugător în timp ce acțiunile Statelor Unite erau considerate imperialiste și îndreptate spre dominație. Uniunea Sovietică era centrul lumii, era exemplu demn de urmat de întreaga lume. Era o lume a bunăstării economice în care clasele sociale nu existau și în care nimeni și nimic nu tulbură viața liniștită a Omului Nou, a omului remodelat de ideile Marxist leniniste.

Societatea comunistă era prezentată în propagandă sovietică ca o societate puternică îndreptată spre progres în care clasele sociale nu existau și în care cooperarea dintre țărani și muncitori susținea societatea. Multe din afișele de propagandă din perioada Războiul Rece prezintă agricultura și industria sovietică și îndemnul de a duce la îndeplinire planurile cincinale, de a duce la îndeplinire dorința marelui conducător. În acest sens, sloganul: *“Pălanurile partidului sunt și planurile mele* “explică cel mai bine situația. Mesajele pe care cetățenii sovietici le primeau erau de cele mai multe ori motivaționale iar munca era considerată o “primă linie” în lupta pentru pace.

În ceea ce privește propaganda îndreptată împotriva Statelor Unite ar fi o multiple de aspecte de discutat. Acvila Americană se transformă în vultur, bunăstarea și rafturile pline ale magazinelor erau considerate criminale, alianțele lor distrugătoare și acțiunile lor imperialiste. Statele Unite erau considerate gata să cucerească întreg globul și să-și răspândească pretutindeni ideile distrugătoare. Capitalismul era dăunător iar idealurile lui -

⁸ Forms of Soviet propaganda during the Cold War , disponibil la adresa : <http://www.oocities.org/happygirl823/propforms.html>, (accesat 14 iunie 2011)

distrugătoare și cauzatoare de crize. Societatea Americană era o societate stricată în care capitalismul seca puterile omului de rând, în care banii conduceau societatea în care nimic nu era fără prăt..

O temă importantă, des exploatată de posterele de propagandă se referă la Statele Unite ca la un destabilizator de pace, ca un exportator de bombe și rachete nucleare care vor aduce distrugerea lumii. Crearea și funcționarea Nato era pusă pe seama americanilor și considerată o organizație distrugătoare care amenința pacea și liniștea mondială. Mâinile americanilor erau pătate cu sânge iar dorința lor de a domina lumea era ascunsă sub falasa pretenție de a apăra și promova drepturile omului. Soldatul American era distrugător și ucigaș în timp ce mărșă Armatei Roșii era incontestabilă. Dacă SUA era destabilizatorul atunci URSS era bastionul păcii. Florile, porumbeii păcii și pacea erau des prezentate în posterele de propagandă.

Ca o concluzie , putem spune că propaganda sovietică în timpul Războiului Rece nu a fost altceva decât un atac indirect asupra Statelor Unite portretizată ca fiind periculoasă și amenințătoare, în timp ce propaganda internă își propunea promovarea Omului Nou construit după valorile socialiste, gata să propovăduiască ideologia bătrânului Lenin, în lume.

Bibliografie:

1. Taylor M, Philip. *Munitions of the mind-a history of propaganda from the ancient world to the present day*, Manchester University Press,2003
2. Childs, Harwood Lawrace. *Propaganda and dictatorship-a collection of papers*, Princeton Univserity Press, 1936
3. Parry-Giles, Shaw. *The rhetorical presidency propaganda and the Cold War 1946-1955*, Praeger,1960
4. Bernays,Edward. *Propaganda*, Ig Publishing ,1928
5. Robinson ,Paul.*Dictionar de securitate internationala*, CA Publishing,2010
6. Soviet propaganda against USA, disponibil la adresa <http://englishrussia.com/index.php/2006/09/20/soviet-propaganda-against-usa-posters/> (accesat in 8 iunie 2011)
7. Forms of Soviet propaganda during the Cold War , disponibil la adresa : <http://www.oocities.org/happygirl823/propforms.html>, accesat 14 iunie 2011

**DIPLOMAȚIA PUBLICĂ- INSTRUMENT POLITIC PENTRU SUA
CA *SMART POWER*
-ANALIZĂ CAUZALĂ-**

ȘERBAN Ileana Daniela*¹

ABSTRACT

LATE TWENTIETH AND EARLY TWENTY-FIRST CENTURY BROUGHT PROFOUND AND IRREVERSIBLE METAMORPHOSES TO THE REALITY OF THE INTERNATIONAL RELATIONS. BUT THE FOREIGN POLICY OF THE STATES CONTINUED TO BE DEBATED BASED ON OLD THEORIES THAT OFTEN COULD NOT FOLD ON CURRENT ISSUES. THE POLITICAL SCENE WAS MODIFIED DURING THIS PERIOD BY EVENTS OF PRIMARY IMPORTANCE SUCH AS THE FALL OF THE COMMUNIST REGIMES IN EASTERN EUROPE, THE DISAPPEARANCE OF THE SOVIET UNION AND THE RISE OF THE U.S. AS THE UNIQUE SUPERPOWER, A UNIQUE SITUATION IN THE HISTORY. TO FACE THESE REALITIES OF THE INTERNATIONAL RELATIONS, THE THEORISTS AND THE PRACTITIONERS HAVE BEEN FORCED TO RESPOND WITH APPROPRIATE AND NUANCED VISION, BEYOND POLEMICS AND DEBATES DURING THE BIPOLAR CONFRONTATION BETWEEN THE U.S. AND THE USSR. WE'RE TALKING ABOUT A TRANSITIONAL PERIOD TO WHAT IS CALLED THE "NEW DIPLOMACY", OF THE POST-COLD WAR WORLD, A WORLD THAT FUKUYAMA (1992) DESCRIBED AS THE END OF HISTORY AND THE TRIUMPH OF DEMOCRACY AS THE BEST WAY OF LIFE, SUPERIOR AND DESIRABLE TO ANY ANOTHER REGIME.

1. Argument

Lucrarea de față își propune să surprindă transformările la nivel teoretic și practic în ceea ce privește diplomația publică în politica externă a statului ce a devenit model și centrul unui posibil sistem politic unipolar: SUA. Mai exact, lucrarea prezintă diplomația publică drept parte esențială a ceea ce poate fi numit *smart power*, concept în jurul căreia teoreticienii și oamenii politici americani încearcă să construiască politica externă actuală a Statelor Unite, adaptând la noile realități modele vechi.

¹ Absolventă a Masterului Studii de Securitate, Universitatea din București, Facultatea de Sociologie, licențiată în Sociologie (Facultatea de Sociologie, Universitatea din București) și Relații Internaționale (Facultatea de Istorie, Universitatea din București), masterand din octombrie 2011 al Școlii Diplomatice din Madrid

Importanța temei este demonstrată de numărul mare al lucrărilor publicate pornind de la conceptele mai sus amintite, ca și de prezența lor tot mai pregnantă în dezbaterile celor care iau deciziile și stabilesc noile coordonate ale scenei politice. *Smart power* este răspunsul găsit la noile provocări, un răspuns adaptat și întregit ca sens de ceea ce este un instrument concret al său: diplomația publică.

Ipoteza de la care pornește lucrarea este aceea că noua viziune a relațiilor internaționale (a *smart power* și a diplomației publice americane) a fost precedată de o serie de alți factori de natură economică, socială, politică, militară și culturală ce au făcut absolut necesară această tranziție. Acești factori urmează să fie enumerați și prezentați.

2. Aspecte metodologice

Pentru a fi însă posibil acest lucru, trebuie făcută mai întâi o delimitare teoretică a conceptelor ce urmează să fie folosite. Astfel, primul concept care trebuie privit mai atent este cel de *smart power*. Cea care a detaliat pentru prima dată conținutul acestuia este Suzanne Nossel (2004) într-un articol apărut în *Foreign Affairs*. Pentru ea *smart power* înseamnă capacitatea de a promova interesele SUA făcându-le cunoscute celorlalți prin alianțe, instituții internaționale și diplomație inteligentă, dar și prin puterea promovării idealurilor americane (2004, 138). Nossel consideră că varianta militaristă de politică externă este una neadaptată, iar izolaționismul nu mai poate fi o opțiune după 11 septembrie. În contextual actual, doar un efort susținut de răspândire a democrației, drepturilor omului și libertății poate stopa degradarea puterii politice americane și îi poate asigura supremația pe mai departe.

În acest sens, Bruce Gregory (2009), citându-l pe Joseph Nye, consideră că SUA are nevoie de strategii inteligente care să îmbine instrumente de hard și soft power pentru a duce deopotrivă la coerciție, persuasiune și atracție. Este ceea ce, spune el, încearcă să facă noua administrație Obama, utilizând resurse diplomatice, economice, militare, politice, legale și culturale pentru a face față provocării pe care Hillary Clinton o considera ca fiind aceea de a alege instrumentul sau instrumentele eficiente pentru o situație concretă (2009, 1).

Centrul american pentru Studii Strategice Internaționale a elaborat în 2007 un raport intitulat *A smarter, more secure America* în cadrul unei comisii dedicate aplicării conceptului de *smart power* la realitatea americană. Autorii, printre care Richard L.

Armitage și Joseph S. Nye, au concluzionat că pentru a-și menține statutul de superputere SUA trebuie să treacă de la o strategie ce promovează teama la una ce răspândește optimismul și speranța. Acest lucru este posibil focusând politica externă pe cinci aspecte critice: alianțele și colaborarea cu alte state prin intermediul instituțiilor internaționale, dezvoltarea globală, diplomația publică, integrarea economică² și tehnologia și inovația.

Un aspect este comun tuturor acestor abordări teoretice ale conceptului de *smart power*: necesitatea plasării în centrul preocupărilor politice a soft power-ului, care să dubleze puterea militară. Instrumentul concret pentru a face posibil acest lucru este diplomația publică. Conceptul a fost definit de *United States Information Agency*, care afirmă că "USIA își propune să înțeleagă, să informeze și să influențeze publicul din străinătate în promovarea interesului național, precum și să aprofundeze dialogul dintre americani, instituțiile americane și omologii din străinătate"³. Pentru britanici este "acea parte a diplomației care pătrunde dincolo de nivelul relației guvern-guvern, pentru a influența formatorii de opinie-cheie despre Marea Britanie, pentru a proiecta o imagine capabilă de a atrage oamenii de afaceri, investitorii, studenții și turiștii spre Marea Britanie și pentru a promova influența și ținuta Marii Britanii în străinătate, ca și pentru a câștiga pe termen lung prieteni influenți"⁴. Directiva secretă nr. 77 din 14 ianuarie 1983 (declasificată la 5 ianuarie 1996) a Casei Albe, semnată de președintele Ronald Reagan, spune că "diplomația publică este formată din acele acțiuni ale Guvernului Statelor Unite destinate să susțină obiectivele de securitate națională"⁵. Diplomația publică este deci deopotrivă o strategie politică pe timp de pace, primele definiții ilustrând acest lucru, dar și în situații de încordare maximă, cum sunt anii '80 ai Războiului Rece.

Prima instituție a cărei misiune oficială va fi managerierea activităților de diplomație publică este USIA. Apărută în 1953, USIA a reprezentat instrumentul pentru promovarea ideologiei americane în vederea combaterii comunismului, fiind totodată și cel mai mare efort întreprins de o societate pentru a influența atitudinile și comportamentele indivizilor dinafara granițelor sale. Creată deci după tiparul Războiului Rece, relevanța diplomației publice a fost pusă la îndoială după 1989. Cu toate acestea, urmărind discursul USIAAA (2003) putem afirma că diplomația publică este în continuare o componentă esențială a strategiei SUA ca actor al sistemului internațional, este o formă de a împărtăși

² Prin intermediul comerțului liber.

³ www.usia.org, data accesării: 20. 06. 2011.

⁴ www.publicdiplomacy.org, data accesării: 22. 06. 2011.

⁵ <http://www.ziua.net/display.php?id=233258&data=2008-02-16>.

lumii valorile, experiența și atașamentul american pentru ceea ce înseamnă democrația și libertatea. Agenția a dispărut, dar importanța diplomației publice nu s-a diminuat, rămânând în mâinile președintelui, secretarului de Stat și Congresului să conceapă politici concrete în acest sens. Diplomația publică este în continuare singurul instrument care poate sprijini apariția și consolidarea unor societăți civile deschise, demonstrând totodată și avantajele piețelor și comerțului liber, instrumente de securitate mai importante astăzi pentru SUA decât armatele.

În *Strategia americană pentru comunicarea strategică și diplomația publică* (Comitetul de coordonare politică, 2007), puterea, succesul și securitatea națională sunt privite ca fiind tributare unor principii și valori pe care SUA le promovează în politica externă. Sunt amintite cele opt obiective de securitate națională⁶ și se afirmă că diplomația publică trebuie să fie văzută ca esențială pentru întreprinderea unor activități care să dovedească implicarea americană pentru apărarea libertății, drepturilor omului, demnității și egalității, pentru creșterea numărului celor care împărtășesc aceste idei, sprijinirea celor care luptă pentru libertate și democrație și combaterea celor care susțin ideologiile ale urii și opresiunii. În acest sens, documentul stabilește trei obiective importante pentru diplomația publică americană. Primul este legat de identificarea Statelor Unite cu imaginea unui stat al speranței și oportunităților, care crede că toți oamenii merită să trăiască în societăți drepte, guvernate de lege și eliberate de orice formă de corupție, liberi să își exprime punctele de vedere, să protesteze pașnic, să muncească și să participe la alegerea guvernului lor, să fie educați pentru a putea deveni cetățeni responsabili și toleranți, într-o lume prosperă. Al doilea vorbește despre colaborarea cu aliații pentru a izola și marginaliza extremismii violenți care amenință libertatea și pacea și acest obiectiv poate fi atins promovând democrația drept calea pentru un viitor sigur, implicând comunitățile musulmane, izolând și discreditând liderii teroriști, delegitimând teroarea ca modalitate de îndeplinire a scopurilor politice, demonstrând că Vestul este deschis tuturor religiilor și nu este în conflict cu nicio credință. Ultimul obiectiv se referă la dezvoltarea unor valori și interese comune ale americanilor și ale celorlalte popoare, culturi și credințe ale lumii.

Strategia americană pentru comunicarea strategică și diplomația publică (Comitetul de coordonare politică, 2007) stabilește și publicurile țintă. Acestea sunt

⁶Acestea sunt: lupta pentru demnitatea umană, întărirea alianțelor împotriva terorismului, rezolvarea conflictelor regionale, prevenirea pericolului armelor de distrugere în masă, încurajarea creșterii economice globale, extinderea cercului țărilor dezvoltate, cooperarea cu alte centre ale puterii globale și transformarea instituțiilor americane de securitate națională pentru a face față constrângerilor și oportunităților secolului XXI.

reprezentate de formatorii de opinie din diverse țări (clerici, profesori, jurnaliști, lideri, oameni de știință, personalități militare sau politice), așa-numitele *segmente vulnerabile de populație* (incluzând aici tineretul, femeile și minoritățile) și audiențele de masă. Prioritățile diplomației publice pentru a fi posibilă atingerea obiectivelor care i-au fost încredințate sunt date de extinderea programelor de educație și schimburi culturale, modernizarea mijloacelor de comunicare, promovarea *diplomației faptelor*. Ca o concluzie a documentului se afirmă că diplomația publică este o promotoare a păcii, ce urmărește îndeplinirea condițiilor pentru ca oamenii din întreaga Lume să poată avea o viață mai bună, iar extremismul să nu se poată extinde.

În documentul *Comunicarea strategică și combaterea sprijinului ideologic pentru terorism* (Subcomitetul pentru terorism și pericole neconvenționale din cadrul Comitetului american pentru servicii armate) din 2007, diplomația publică este tratată ca factor cheie. Dacă diplomația publică a Războiului Rece a presupus schimburi educaționale, publicații și transmisii cu ajutorul media, dorind să vorbească despre valorile americane ale democrației, libertății de expresie, de religie și a piețelor, astăzi aceste lucruri nu mai sunt suficiente. Documentul afirmă că ele sunt importante în continuare, dar pentru a fi o armă eficientă de apărare a securității naționale trebuie dublate de colaborarea interinstituțională între principalele structuri americane care desfășoară activități de interes pentru diplomația publică, de supravegherea mediului virtual și a propagandei teroriste de pe site-urile arabe, ca și de *o diplomație a faptelor*, cum este cazul *Proiectului țărilor pilot*, în care tineri studenți pakistanezi și indonezieni ce învață în SUA vorbesc pe calea undelor radio celor de acasă despre stilul de viață și valorile americane. Metodele flexibile ale *noii diplomații publice* sunt legate și de brandul de țară, de asigurarea unor granițe sigure, dar și libere, pentru a respecta imaginea de democrație a SUA. Noua diplomație publică se leagă de cele mai importante aspecte de politică statală, iar pentru reușita ei, în viziunea lui Gregory (2008), este esențial să fie păstrate cele mai importante lecții ale trecutului. Acestea sunt cinci la număr și se referă la: conceperea unui mesaj adaptat la publicul țintă, deoarece contează nu doar veridicitatea conținutului, ci și maniera în care poate răspunde unor realități specifice; nuanțarea și explicarea pericolelor, din cauză că a spune, de exemplu, că terorismul este un pericol global împotriva căruia trebuie luptat într-un război internațional este dovada unei neînțelegeri a realității complexe ce stă în spatele unei astfel de confruntări, care diferă în funcție de contextul social și de factori specifici diferitelor țări islamice; implicarea societății civile printr-un dialog cetățean-guvern mai eficient și mai

realist; flexibilizarea structurilor și acțiunilor de diplomație publică și, nu în ultimul rând, implicarea mass-mediei și a spațiului web.

Așadar, în urma analizei conceptelor de *smart power* și *diplomație publică* se poate constata plasarea lor tot mai pregnantă în centrul preocupărilor teoreticienilor și oamenilor politici.

Analiza ipotezei enunțate în introducerea lucrării va fi făcută pornind de la aceste aspecte teoretice și utilizând paradigma cauzală pentru a vedea care sunt acei factori care fac indispensabilă diplomația publică din strategia SUA ca *smart power*.

3. Factorii care fac indispensabilă diplomația publică în strategia de politică externă americană

Președintele Barack Obama declara în campania sa că va lansa un amplu program de diplomație publică ca efort susținut de întreaga sa administrație, nu doar de un grup restrâns de politicieni din Departamentul de Stat care explică un război absurd. Obama promitea de asemenea că va promova SUA în statele islamice cu ajutorul internetului, bibliotecilor, programelor vocaționale, lecțiilor de engleză și exemplilor de musulmani care au trăit în SUA, au înțeles cultura americană și, mai mult decât atât, au contribuit la progresul statului. Prin ceea ce noul președinte SUA numește *America's Voice Corps* el dorește recrutarea, pregătirea și trimiterea în aceste state a tinerilor americani talentați care pot vorbi cu și îi pot asculta pe acești oameni care astăzi cunosc America doar din ceea ce dușmanii SUA povestesc (*apud* Brown, 2009). Ce face ca diplomația publică să devină o constantă în discursul politic american actual? Care sunt acei factori care au determinat adoptarea diplomației publice ca instrument al SUA în calitate de *smart power*?

Factorii identificați au fost împărțiți în cinci categorii: economică, socială, politică, militară și culturală.

Așadar, din punct de vedere economic, perioada post-Război Rece a însemnat dispariția modelului socialist de economie centralizată și triumful total al liberalismului. Însă provocarea a constat în susținerea imaginii acestei supremații în contextul în care globalizarea aduce, pe lângă avantaje, și o serie de efecte negative, crescând diferențele dintre statele bogate și cele sărace și făcând ca 57% din populația lumii să câștige tot atât cât cei 1% cei mai bogați indivizi (Jean Ziegler, 2007, 32, *apud* Flonta, 2008). Ne aflăm în situația pe care Joseph Stiglitz o caracteriza ca “un regim nedrept de comerț global, care

împiedică dezvoltarea; un sistem financiar global instabil care are ca rezultate crize recurente, cu state sărace împovărate mereu de datorii”⁷. Diplomația publică a venit în acest context să apere imaginea liberalismului ca doctrină economică justă și să îi promoveze ideile chiar și în acele state în care continua să predomine economia de tip tradițional sau dirijat (se încearcă aplicarea acestor idei în Iraq). Liberalismul este un instrument de securitate națională americană, deoarece statele care l-au preluat sunt în cele mai multe cazuri state democratice, deci favorabile principiilor și idealurilor SUA.

Din punct de vedere social, sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI au adus o serie de modificări în stilul de viață al indivizilor. Consumul și traficul de droguri au devenit fenomene sociale în multe dintre societățile actuale, ceea ce reprezintă un pericol la adresa securității statului. În cazul SUA, traficul dinspre America de Sud este un pericol real pe care Obama dorește să îl combată folosind și diplomația publică așa cum afirmă în discursul său *Renewing U.S. Leadership in the Americas* (2008), deoarece, spune el, oferind modele și discutând despre pericolul pe care drogurile îl constituie pentru sănătatea și integritatea personală problema este mai aproape de soluționare. Un alt pericol la adresa calității vieții este poluarea și degradarea mediului. Și pentru această dilemă diplomația publică poate oferi un răspuns viabil, iar exemplul Acordurilor de la Kyoto din 1992 este unul grăitor. Dezbateră americană cu privire la retragerea SUA din aceste acorduri pune în prim plan tocmai imposibilitatea de a face față acestui tip de provocare în absența implicării în activități desfășurate într-un cadru instituțional multinațional. Pe de altă parte, un aspect tot mai discutat este cel al drepturilor omului, pentru respectarea cărora războiul a devenit unul legitim în comunitatea internațională. Și de această dată, diplomația publică oferă o soluție mai eficientă și mai puțin costisitoare, fiind de preferat intervenției armate. Același este și cazul criminalității transfrontaliere.

Factorii politici sunt și ei de importanță majoră. În acest sens, Kristin Lord (2008) consideră că diplomației publice trebuie să i se acorde o atenție specială deoarece presupune apărarea valorilor democratice, iar răspândirea democrației este în sine o strategie de promovare a intereselor americane. De asemenea, spune ea, pericolele actuale sunt transnaționale și multe dintre ele nu pot fi combătute doar folosind forța militară. Se adaugă faptul că lupta la nivel ideologic a rămas un tipar pe care societatea actuală îl păstrează din perioada Războiului Rece, diplomația publică găsind modalități de a face ca

⁷ <http://www.dilemaveche.ro/index.php?cmd=articol&nr=&id=4201>, data accesării: 12. 06. 2011.

anumite ideologii să fie contestate și altele promovate. Raporturile de forțe la nivel global sunt în permanentă schimbare, iar globalizarea aduce în prim-plan o serie de actori cu putere difuză, dar care pun în pericol statele centralizate. Diplomația publică este în acest context o modalitate de a contrabalansa noile provocări, de a ajuta SUA să aibă prieteni și aliați și de a face legitim leadership-ul american la nivel mondial, combătând antiamericanismul și percepția unilateralismului american. Tot diplomația publică dorește și combaterea extremismului politic, a terorismului, care este principala amenințare la adresa securității naționale americane. Bruce Gregory (2008) citează Strategia Națională de Securitate a SUA din 2002, afirmând că doar o diplomație publică eficientă poate ajuta poporul american să câștige un război al ideilor cum este cel împotriva terorismului internațional. Armele au dovedit că nu pot fi atât de eficiente, iar cazul Afganistanului este cel mai elocvent pentru faptul că terorismul nu poate fi combătut decât folosind și instrumente diplomatice. James Glassman (2008), subsecretar de Stat pentru diplomație publică și afaceri publice, spune că victoria împotriva terorismului poate fi obținută doar purtând o luptă din interior, cu ajutorul acelor grupări și personalități musulmane care se opun teroriștilor și care îi pot uni pe conaționali lor în jurul unor valori și idealuri democratice. Doar așa vor putea fi construite regimuri credibile, pe care cetățenii statelor în care există teroriști vor putea să le susțină sau nu, în funcție de propriile convingeri, deoarece democrația înseamnă mai întâi de toate libertatea de a alege. Dar ei trebuie să fie informați cu privire la adevăratele valori democratice, trebuie să poată fi depășită propaganda antiamericană promovată de teroriști, iar oamenii trebuie să poată alege cunoscând avantajele și dezavantajele diferitelor regimuri.

Factorii militari sunt reprezentați în primul rând de proliferarea armelor de distrugere în masă. Ca și în cazul problemelor de mediu, acordurile pe cale pașnică sunt de preferat intervenției armate, exemplul din Iraq demonstrând că războiul produce întotdeauna mai multe costuri decât mijloacele diplomatice. Acestor aspecte li se adaugă faptul că, așa cum afirmă și Bruce Gregory (2008), războiul convențional este dublat de unul neconvențional cu actori non-statali sau mentalități religioase extremiste; armatele tradiționale nu mai sunt singurii pionieri ai acestui sistem, ci noile tehnologii fac mediul virtual să fie un câmp de confruntare cel puțin la fel de important astăzi. În condițiile dezvoltării actuale în materie de arme nucleare, războiul devine în multe cazuri puțin probabil, dacă nu chiar imposibil, deoarece efectele sale ar fi devastatoare și ar duce la

dispariția practic a unor state de pe harta lumii. Diplomația publică este din nou alternativa pe care oficialii americani o promovează.

Ultima categorie de factori, îi cuprinde pe cei culturali. Cultura globală a internetului și a noilor mijloace de comunicare în masă, transformă de multe ori intervenția militară sau de tip diplomatic tradițional într-una neadaptată. Rolul pe care îl joacă cetățenii de rând americani este unul cel puțin la fel de important cu cel al oficialilor. Diplomația publică se bazează pe mijloace moderne de combatere a pericolelor electronice sau a propagandei teroriste

Factorii care au favorizat plasarea diplomației publice între cele mai importante instrumente politice americane actuale

Factori economici	Factori sociali	Factori politici	Factori militari	Factori culturali
Chestionarea legitimității liberalismului economic în contextul globalizării	Consumul și traficul de droguri	Periclitarea valorilor democratice	Proliferarea armelor de distrugere în masă	Internetul
	Poluarea și degradarea mediului	Apariția pericolelor transnaționale	Dublarea războiului convențional cu unul neconvențional cu actori non-statali sau mentalități religioase extremiste	Noile mijloace de comunicare în masă (telefonie mobilă, televiziunea, radioul, presa)
	Problema respectării drepturilor omului	Lupta la nivel ideologic ca tipar încă existent în societatea actuală	Imposibilitatea de a mai purta războaie cu noile arme, extrem de nocive	
	Răspândirea criminalității transfrontaliere	Apariția actorilor cu putere difuză, care pun în pericol statele centralizate		
		Antiamericanismul și percepția unilateralismului american		
		Extremismul politic și terorismul		

4. Concluzii

Diplomația publică sau, mai riguros spus, *noua diplomație publică* trebuie să depășească o serie de tipare ale Războiului Rece. Într-o perioadă în care globalizarea și consumismul par coordonatele sociale, diplomația publică trebuie să găsească noi modalități de a fi acceptată și legitimată în fața publicurilor largi. Ea trebuie să construiască un dialog cu publicurile sale țintă, un dialog în care să vorbească despre avantaje și rezultate concrete, deoarece diplomația “marilor valori” din perioada Războiului Rece nu mai poate fi astăzi nici eficientă și nici credibilă. Lupta nu se mai dă între democrație și comunism, ci între alternative dintre care SUA trebuie să dovedească că aceea pe care o promovează este mai aproape de interesul imediat al cetățeanului de rând.

Diplomația publică, ca instrument de politică externă a statelor democratice, trebuie să ajute la dublarea diplomației de cabinet cu o diplomație a publicurilor largi, în care cetățenii sunt parte la dialogul statului cu alte țări în dorința de promovare a unor valori și delegitimare a celor care concep politici pornind de la alte coordonate decât democrația, libertatea, egalitatea de șanse, drepturile omului și statul de drept. Imaginea națională este de importanță vitală pentru locul și rolul oricărui stat în relațiile internaționale, iar într-o societate ca aceea a secolului XXI diplomația publică americană pare să conștientizeze mai bine decât oricând acest lucru. Chestiune intrinsec legată de securitatea statală, diplomația publică, ca instituție oficială apărută în secolul XX, este astăzi cel puțin la fel de relevantă ca și în timpul Războiului Rece.

Analiza cauzală a variabilelor care au favorizat punerea diplomației publice în rândul celor mai importante instrumente politice americane “inteligente” demonstrează că pentru SUA existența sa devine un imperativ în apărarea intereselor naționale în viitor și construirea unei imagini naționale pozitive.

Bibliografie:

Lucrări consultate:

1. Centrul american pentru Studii Stragice Internaționale, *A smarter, more secure America* (New York: Center for strategic & international studies, 2007).
2. Comitetul de coordonare politică, *Strategia americană pentru comunicarea strategică și diplomația publică*, 2007, <http://www.state.gov/documents/organization/87427.pdf>, data accesării: 15. 06. 2011.
3. Flonta, Vlad, “Secolul XXI și responsabilitatea elitelor în gestionarea problemelor planetei” în *Sfera politicii*, nr. 128 (octombrie 2008), disponibil pe <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/128/art05-flonta.html>, data accesării: 02. 06. 2011.
4. Glassman, James, *Winning the war of ideas*, (2008), disponibil pe <http://www.washingtoninstitute.org/print.php?template=C07&CID=408>, data accesării: 15. 06. 2011.
5. Gregory, Bruce, *Public Diplomacy and National Security: Lessons from the U.S. Experience*, (2008), disponibil pe www.smallwarsjournal.com, data accesării: 22. 06. 2011.
6. Gregory, Bruce, *Mapping Smart Power in Multi-stakeholder Public Diplomacy / Strategic Communication*, (2009), disponibil pe http://www.publicdiplomacycouncil.org/uploads/GW_IPDGC_Smart_Power_BGregory-1.pdf, data accesării: 16. 06. 2011.
7. Lord, Kristin M., *Voices of America. U.S. Public Diplomacy for the 21st century*. (Washington: Brookings Institution, 2008).
8. Nossel, Suzanne, “Smart power” în *Foreign Affairs*, vol. 83, nr.2, (2004): 131-142.
9. Obama, Barack, *Renewing U.S. Leadership in the Americas*, (2008), disponibil pe <http://my.barackobama.com/page/community/post/samgrahamfelsen/gGCMCY>, data accesării: 14. 06. 2011.
10. Subcomitetul pentru terorism și pericole neconvenționale din cadrul Comitetului american pentru servicii armate, *Comunicarea strategică și combaterea sprijinului ideologic pentru terorism*, (2007) disponibil pe http://armedservices.house.gov/pdfs/TUTC111507/MacInnes_Testimony111507.pdf, data accesării: 2. 06. 2011.
11. USIAAA, *The United States Information Agency. A commemoration*, (2003), disponibil pe <http://dosfan.lib.uic.edu/usia/abtusia/commins.pdf>, data accesării: 19. 06. 2011.
12. Brown, John, *Smart Power In, Public Diplomacy Out?*, (2009), disponibil pe <http://johnbrownnotesandessays.blogspot.com/2009/03/smart-power-in-public-diplomacy-out.html>, data accesării: 2. 06. 2011.

Site-uri consultate:

1. <http://www.dilemaveche.ro/index.php?cmd=articol&nr=&id=4201>, data accesării: 12. 06. 2011.
2. www.publicdiplomacy.org, data accesării: 22. 06. 2011.
3. www.usia.org, data accesării: 20. 06. 2011.
4. <http://www.ziua.net/display.php?id=233258&data=2008-02-16>.

RAZBOIUL RECE: VECTORII

MĂRCĂU FLAVIUS-CRISTIAN¹
CIOREI MIHAELA ANDREEA²

Tun. Un instrument intrebuintat pentru rectificarea granitelor nationale!

Ambrose Bierce

ABSTRACT:

THOUGHOUT MILITARY HISTORY, THE FORMS AND THE PROCEDURES OF LEADING THE MILITARY FORCE KNEW A LOT OF CHANGES AND IMPROVEMENTS, BECAUSE OF APPEARANCE, DEVELOPMENT AND MODERNIZATION MILITARY TECHNIQUE, OF THE SITUATIONS DYNAMICS, POLITICO-STRATEGIQUES IN GENERAL AND THE EVOLUTION OF GEOPOLITICS CONDITIONS STATES, THE DIFFERENT POSSIBILITIES OF THIS TO PROMOVATE THE NATIONAL INTERESTS, ALL BEING VARIABLES ALONG THE DIFFERENT DEVELOPMENT STAGES.

1. Scurt istoric

De-a lungul secolelor artileria a constituit domeniul cu cea mai intensă contribuție la „procesul tehnic” al tristei arte de a ucide și de a distruge. Prima utilizare a artileriei este consemnata în Europa de războiul de 100 de ani dintre Franța și Anglia. În 1346, bătălia de Crecy, pe câmpul de luptă își fac apariția cele dintâi tunuri. Acestea erau extrem de primitive, fiind construite din bare de bronz sau fier lipite între ele și „consolidate” cu cercuri de fier. Cu ajutorul acestora se lansau la doar câteva sute de metri proiectile sferice din piatră, dar după câteva trageri, aceste tunuri de deteriorau. În 1370 se fabrică în

¹ Masterand în cadrul Universității Constantin Brâncuși din Târgu-Jiu, la Facultatea de Administrație Publică și Studii Politice Comparate, specializarea Sisteme Administrative și Relații Internaționale.

² Masterand în cadrul Universității Constantin Brâncuși din Târgu-Jiu, la Facultatea de Administrație Publică și Studii Politice Comparate, specializarea Administrație Publică Europeană

atelierele republicii venețiene primele tunuri turnate din bronz care se dovedeau a fi mult mai rezistente și eficiente, deoarece raza de acțiune a tunului creștea cu 2-4 km.

Mai târziu, la începutul secolului al XVI-lea, se utilizează fonta, un aliaj mai rezistent și mai ieftin decât bronzul. Tehnologia de fabricație este și ea mult simplificată; ceea ce face că tunurile să câștige un rol tot mai important pe câmpurile de luptă. În jurul anilor 1630 s-au inventat proiectilele umplute cu pulbere. Acestea erau dotate cu dispozitive de amorsare ce provocau explozia încărcăturii ghiulelei după un anumit timp, mai scurt sau mai lung, în funcție de lungimea fitilului declanșator.

Secolul al XVIII-lea aduce nu doar diversificare și perfecționarea pieselor de artilerie, ci și o dezvoltare a „științei balistice”. În 1784 Henry Shrapnell a umplut un obuz cu gloanțe de oțel care, la explozia încărcăturii, acestea s-au răspândit în toate direcțiile împreună cu schijele proiectilului. Începând cu secolul XIX s-au adus perfecționări tot mai ample artileriei. Datorită faptului că se beneficia de acumulările gnoseologice din domeniul chimiei, metalurgiei și fizicii, mecanici, etc., tunurile deveneau arme tot mai puternice. Desuetul praf de pușcă a fost înlocuit de explozivi tot mai puternici; fulmicotonul descoperit de C. F. Schonbeim în 1845, nitroglicerina inventată în 1846 de A. Sobrero și realizată sub forma de dinamită în 1867 de către A. Nobel, pulberea fără fum pe bază de nitroceluloza pusă la punct de P. Vieille în 1885, melinita balistică sau cordită realizate în anii 1880 și 1890. După aceea piesele de artilerie au fost executate după vestitele modele Krupp din oțel, iar pentru a mări traiectoria obuzelor, țevile erau prevăzute cu striiațiuni interioare elicoidale care ofereau proiectilelor o mișcare de rotație în jurul axei proprii.

Cele două conflagrații mondiale au dat artileriei o nouă ocazie de a progresa și mai mult. Erau puse la punct tunurile „specializate” împotriva aviației, având o putere mai mare de tragere, împotriva recent inventatelor vehicule blindate.

2. Tipologia și fizionomia războaielor – delimitări conceptuale

Acțiunile sunt de fapt, cele care crează tipologia structurilor. De-a lungul timpurilor, ele au evoluat de la confruntarea directă între două armate, într-o singură bătălie decisivă, la campanii militare și acțiuni complexe, desfășurate timp îndelungat pentru spații imense, pe mai multe direcții de operații, și de aici, la complexe de acțiuni informaționale politice, diplomatice, economice și, de aici, în ultimă instanță militare. Această ultimă configurație

este cea a unui însoțitor permanent necesar al societății omenești pe care-l putem numi război conținu³.

Conceptele de conflict armat și de război

Conflictul armat constituie etapa superioară a crizei, situația ei limită și constă în escaladarea disputelor și tensiunilor și folosirea forței armate pentru rezolvarea disputelor, exercitarea presiunilor, impunerea unui anumit tip de comportament. Sfera de noțiune de conflict armat nu este mai largă decât cea a noțiunii de război, deși se manifestă tendința de înlocuire a unui prin celălalt sau de suprapunere a acestora. Conflictul armat nu este identic cu războiul. Din perspectiva statului agresor poate fi conflict armat, dar pentru statul agresat este război. Conflictul armat are o singură componentă și anume luptă armată. Sfera de cuprindere a războiului este mult mai vastă și în cadrul acesteia, luptă armată este componenta principală. Așa dar, războiul include conflictul armat⁴.

Heraclit a denumit războiul ca fiind „părintele și regele tuturor lucrurilor: pe unii îi fac zei, pe alții oameni, pe unii robi, pe alții liberi”. Dar, războiul, definit în sens clasic este o confruntare între două sau mai multe state, alianțe sau coaliții. Se poate spune faptul că este un efect al politicii sau al eșecului acestuia.

Tipologii specifice ale războiului

Lumea este, în esența ei, dinamică și conflictuală. Unitatea lumii constă în unitate și complementaritatea sistemelor ei de valori, în ceea ce s-a acumulat de-a lungul secolelor și mileniilor, privind știința, economia, cultura, exploatarea și protecția ființei umane și a mediului ei de viață. Dimensiunea conflictuală a lumii constă în diversiunea și antagonismul intereselor, în lupta pentru resurse și pentru piețe, precum și în acumulările tensiunilor și prejudecăților (...) tipologia conflictelor este foarte complexă, generală și are o dinamică greu de sesizat, de evaluat și de gestionat⁵.

Aparent, toate războaiele sunt la fel. Ele se caracterizează prin existența unui scop politic, unui obiectiv politic și a unor obiective militare, prin beligeranța, violență, un sistem de legi și principii rămase, în esența lor neschimbate de-a lungul istoriei. Deci, în teorie toate războaiele sunt la fel. Însă în realitate nici un război nu seamănă cu altul. Fiecare este în felul lui, unic și ne repetabil. Mai mult, deși războiul este guvernat, în

³ Gheorghe Vaduva, *Principii ale războiului și luptei armate – realități și tendințe*, (București: Universitatea de apărare Carol I), 20

⁴ Emil Strainu, *Războiul geofizic* (București: Solaris Print, 2009), 36-37

⁵ Emil Strainu, *Războiul geofizic* (București: Solaris Print, 2009), 36-37

esență, de aceleași legi și de aceleași principii, rareori beligerante, desprind învățămintele necesare. Și rareori, ei se conformează normelor și principiilor stabilite, adică regulilor și obiceiurilor războiului. Cu mici excepții, de-a lungul istoriei, fiecare război și-a avut „legile” și „principiile lui” (...). Tipologia războaielor viitorului nu reprezintă, nici din punct de vedere teoretic, nici din punct de vedere practic același lucru. Tipologia războaielor viitorului se înscrie, fără îndoială, într-o proiecție largă și diversificată, cu funcții predictive. Sistemele de arme, înaltă tehnologie și tehnologia informației, deși reprezintă pilonii tehnologiei ai războiului viitorului, nu vor avea decât în mică măsură o evoluție în sine; ele vor răspunde, fără îndoială interesului vital, configurării politice a confruntării⁶.

Războiul are, dintotdeauna, o dublă ipostază:

- a) Ca soluție aleasă
- b) Ca soluție impusă.

Granița dintre ales și impus este flexibilă; problemă rămâne deschisă diplomația și dreptul internațional nereușind până la această dată, să o rezolve definitiv, ci doar concret, pentru fiecare caz în parte și numai în măsura în care s-a dorit acest lucru.

Războiul este cauzat în principiu de interesele geopolitice și geostrategice ale unor state sau grupări de state, mai mari sau mai mici, care nu au sau nu vor să folosească alte mijloace pentru a-și impune voința, și vizează crearea unui fapt împlinit sau promovarea comunității internaționale, a organismelor internaționale sau a marilor puteri în folosul propriu⁷.

3. Arma atomică

În intervalul 1946-1949, SUA au o poziție privilegiată, americanii fiind singurii deținători ai arme atomice. Victoria era certă, în caz de conflict, respectându-se o singură condiție: precizia în lovirea centrelor vitale ale adversarilor⁸. Viteza vectorilor nu este foarte importantă. Contează doar raza de acțiune a avioanelor și capacitatea lor de a dejuca sistemele de apărare antiaeriană a adversarilor⁹.

⁶ Gheorghe Vaduva, Principii ale războiului și luptei armate – realități și tendințe, (București: Universitatea de Apărare Carol I), 51-52

⁷ Emil Strainu, Războiul geofizic (București: Solaris Print, 2009), 47

⁸ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 64-65

⁹ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 64-65

Dar unicitatea supremației SUA este de scurtă durată, contextul modificându-se radical după ce URSS experimentează bomba de tip A (1949) și bomba de tip H (1954). Philippe Bretton, Jean-Pierre Claudet, Claude Delmas, Pierre Gallois s.a. consideră că problemele ce țin de vectori devin esențiale: va câștiga tara care va putea să-și distrugă adversarul înainte ca acesta să poată riposta. Apare o altă condiție legată de victorie – apropierea de obiectiv: „avantajul revine țării ale cărei baze sunt mai apropiate de centrele vitale ale adversarilor”¹⁰.

De altfel, Bernard Brodie preciză faptul că „obiectivul suprem al strategiei noastre militare era câștigarea războiului, din acest moment acesta va fi acela de a evita războiul”.

În această perioadă marcată de monopolul atomic nuclear o putem caracteriza și în plan teoretic de cercetările ce privesc înțelegerea noii descoperiri. Cum nimic nu este întâmplător, în această perioadă SUA nu au reușit să-și schimbe superioritatea lor absolută de care aveau parte, într-un instrument politic mult mai avantajos pentru ei. În realitate, nu se poate spune că între anii 1945-1949 exista o adevărată situație de descurajare, ci mai degrabă, exista un fel de intimidare între părți.

Se poate preciza faptul că SUA se temeau după cea de-a doua conflagrație de un atac surprize sau că ar putea să mai înceapă un alt război la nivel mondial. De asemenea, americanii considerau faptul că dacă ar fi izbucnit un alt război, victoria ar fi de partea lor numai dacă provocau distrugerii masive inamicului. Henry Kissinger a afirmat, datorită aceste considerații, faptul că „doctrina distrugerii masive exista încă înainte de proclamarea ei de către John Foster Dulles”, în 1954, în perioada în care acesta era secretar de stat al SUA în timpul administrației Eisenhower.

Din perspectiva faptului că avantajul revenea țării ale cărei baze erau mai aproape de adversari, lucrurile erau diferite pentru URSS și SUA. Astfel, în URSS centrele strategice sunt dispersate pe o suprafață foarte mare, urmare a industrializării munților Urali și a Siberiei. Deci, pentru reușită, trebuia să se distrugă dintr-o singură lovitură toate centrele vitale ale acestei țări, americanii fiind nevoiți să prevadă intervențiile asupra unor ținte dispersate. Și dispuneau de această posibilitate întrucât bazele din Europa, Orientul Mijlociu și Extremul Orient le asigură capacitatea unei intervenții în timp scurt.

În SUA, centrele vitale sunt concentrate într-un spațiu mai redus – aproximativ un milion de km pătrați – în N-E țării (industrializare sudului a a Californiei nu era încă suficientă în anii `50). Deci, este asigurată pentru URSS condiția concentrării țintelor dar

¹⁰ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 64-65

nu și condiția apropierii de tine, avioanele sovietice nedispunând de baze apropiate. Este posibilă lovirea foarte rapidă a tuturor obiectivelor din Europa Occidentale, însă centrele vitale ale SUA nu pot fi lovite într-un timp mai scurt de 10 ore (cu plecare din nordul URSS)¹¹.

4. Gândirea strategico-nucleară americană în timpul Războiului Rece

Strategia a apărut în arta militară, s-a extins în toate domeniile activității omenești, dar nu a părăsit nicio clipă spațiul ei de origine, izvorul ei¹².

Referindu-se la strategia americană, Herve Coutau-Begarie, președintele Institutului de Strategie Comparată (ISC) din Franța, în introducerea la un foarte interesant studiu despre relația strategică SUA-Europa al amiralului Bruno Colson, notează că o astfel de strategie nu este ușor de descifrat (...) ar fi totuși o gravă eroare să se considere că SUA nu au nicio strategie și nici un fel de politică. John Lewis Gaddis a reacționat cu virulență împotriva unei interpretări simpliste în cartea sa „Strategies of Containment” publicată în 1982. El a arătat că, în pofida divergențelor partizane și instabilității guvernamentale, politica externă americană are o coerență remarcabilă. Din această coerență rezultă, de fapt forța strategiei americane¹³.

O serie de autori, printre care T. Etzold, J. L. Gaddis și Paul Claval denumesc politica pe care au ales-o SUA, politica de containment care presupunea înconjurarea URSS cu un cordon „sanitar” de state legate prin alianțe susținute de SUA. Prin urmare, politica vigilenței active presupune concomitent așteptare și acțiune, acțiunea realizându-se tocmai prin această politică de containment.¹⁴

SUA au evoluat mereu în ceea ce privește evoluțiile cantitative și calitative pe planul cursei înarmărilor, dar preponderent, în cel al înarmărilor nucleare. SIPRI¹⁵ oferă următoarea clasificare în ceea ce privește clasificarea celor mai importante etape strategice: ripostă masivă, riposta reflexivă și descurajarea realistă¹⁶, în timp ce pe plan doctrinar preluate de NATO doar primele două etape existau.

¹¹ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 64-65

¹² Gheorghe Vaduva, Strategie Integrala, (Bucuresti, 2003), 58

¹³ Gheorghe Vaduva, Strategie Integrala, (Bucuresti, 2003), 61

¹⁴ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 83

¹⁵ Stockholm International Peace Research Institute

¹⁶ Stockholm International Peace Research Institute, YearBook 1974, p. 72

G. Chaliand și J. P. Răgeau demonstau rolul arcticii ca zona principală de influențare strategică pe scena mondială. Pericolul pentru SUA venea din Nord, iar Statele Unite trebuia să aibă capacitatea detectării, într-un timp record, a oricărui avion sovietic ce ar fi survolat spațiul din această direcție. Vor ajunge la o soluție – aceea de a detecta și a intercepta bombardierele sovietice în timp de 3 ore, prin colaborarea cu Canada, realizând linia DEW (Detection Earli Warning), aproximativ la 70 de grade Nord¹⁷.

În perioada anilor `50 s-au înregistrat progrese tehnologice fundamentale și anume: miniaturizarea bombelor nucleare și dezvoltarea unui nou vector care era adaptat special pentru încărcăturile explozive, transportabile, precum rachetă balistică, aceasta permițând înlocuirea vechiului vector, bombardierul.

Pierderea avantajului strategic al SUA în 1948, când URSS dezvolta și testează bomba nucleară, a condus la o tensionare și mai mare a relațiilor dintre cele două state, însă pe o perioadă relativ scurtă de timp, deoarece principiul distrugerii mutuale asigură și posibilitatea unui al doilea atac (răspuns) din partea ambelor părți, a echilibrat balanța de forțe militare, producând o relaxare treptată a relațiilor dintre părți¹⁸.

Americanii depun eforturi considerabile pentru a nu rămâne în urmă, însă primele lor modele (THOR și JUPITER) realizate în 1958 străbat doar 2500 km (cu deosebire de cele sovietice care făcuseră saltul de la 900 km/h la 6000 km/h). Este important de reținut că, în condițiile epocii, nu este posibilă interceptarea unei rachete lansate, iar cursa înarmării nucleare este puternic impulsivă de aceste condiții noi¹⁹: pentru că forța nucleară a celor două superputeri să fie credibilă, ea trebuie să fie capabilă de a atinge dintr-o singură lovitură toate obiectivele adversarilor – nodurile de comunicare, centrele populate, rampele de lansare²⁰.

Doctrina represaliilor masive fiind prima doctrină strategică a SUA, consemna faptul că raportul ofensiv – defensiv de forțe între Est și Vest s-au schimbat, iar doctrina era un răspuns la acea situație internațională. În cazul în care exista un atac al URSS sau al aliaților sai asupra SUA, acestea din urmă aveau posibilitatea de a ataca cu mijloacele pe care le considerau necesare vizând chiar distrugerea completă. Era ultima doctrină care consideră că un război nuclear ar putea fi câștigat și ca armă nucleară putea fi folosită și că armele convenționale pentru a câștiga războiul.

¹⁷ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 65

¹⁸ Andrei Miroiu, Manual de relatii internationale, (Bucuresti: Polirom, 2006), 37

¹⁹ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 66

²⁰ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 66

Robert McNamara precizează poziția SUA față de un conflict nuclear, poziție sintetizată în doctrina riposteii graduale: în primul rând în blocul lor, SUA sunt singurele care decid utilizarea armamentului nuclear și în al doilea rând, arma supremă va fi folosită numai în situația în care amenințarea creată prin agresiune este foarte puternică²¹.

În anii '60 apare rachetă balistică lansată de pe mare, de pe submarine (Sea Launch Ballistic Missile – SLBM). Acestea schimbă percepția cu privire la un inevitabil război nuclear, deoarece până în momentul apariției SLBM-urilor se consideră că războiul putea fi câștigat dacă ataca primul bazele și rampele de lansare a rachetelor IBM (Intercontinental Ballistic Missile), dar după ce au apărut SLBM-urile, această concepție nu mai există. Odată cu apariția acestor noi vectori pe scena „câmpului de luptă”, posibilitatea de anticipare a contraatacului a scăzut enorm datorită lipsei de detectare a submarinelor purtătoare de încărcătură nucleară. Astfel că orice atac surprinză asupra bazelor nu ar înlătura pericolul de contraatac eficient a părții atacate pentru că nu poți distruge ceea ce nu vezi.

Datorită faptului că a exista de-a lungul timpului un progres tehnologic, SUA au elaborat „Flexible Response Doctrine” (Doctrina Răspunsului Flexibil), care a fost elaborată de Maxwell D. Taylor (în lucrarea „Uncertain Trompet”, 1957) și după câteva luni de Henry Kissinger.

Prin această doctrină se înțelegea faptul că în momentul unei eventuale agresiuni, SUA ar fi răspuns pe măsura respectivei agresiuni și în aceeași proporție. Pentru a aborda o eventuală negociere a dezarmării în bune condiții este important să dispui de cât mai multe bombe atomice și de cât mai mulți vectori posibili²².

Cu toate acestea, cursa înarmărilor se intensifică. Se intensifică în condițiile în care și americanii și sovieticii sunt tot mai convinși că vine vremea când aceste arme vor fi distruse fără a fi folosite vreodată. De remarcat că negocierile privind dezarmarea debutează totuși spre sfârșitul anilor '60²³.

²¹ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 67-68

²² Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 67

²³ Adrian Gorun; Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, (Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010), 68

	CSI	Statele Unite
ICMB (lansator continental)	925	550
Capete ICBM	5775	2000
Dintre care MIRV	5260	2000
SLBM (lansator submarin)	832	524
Capete SLBM	2696	3472
Bombardiere nucleare	100	209
Arme aeropurtate	1250	2900
Total vectori	1867	1239
Total capete	9537	8772

Sursa: Adrian Gorun, Geopolitica, Geostrategie, Globalizare, p. 68

5. Noi doctrine strategice americane post-război rece

După sfârșitul războiului rece, SUA au rămas o putere globală, iar preponderența lor politico militară a trebuit să facă față strategiilor de intervenție globală.

Nuclear Posture Review (Revizuirea Atitudinii Nucleare 1994), cercetează o încercare de reevaluare a rolului armelor strategice. Acest studiu a fost realizat în anul 1994 pe timpul primului mandat al președintelui Clinton. Documentul reafirmă importanța strategiei descurajării nucleare. Diferența de percepții cu privire la retragerea armelor din Europa existau între țările noi membre NATO și țările care erau membrii mai vechi ai NATO.

Spre deosebire de membrii mai vechi ai NATO, țările membre mai noi, considerau faptul că armele nucleare americane erau văzute ca un simbol important al garanției nato privind integritatea lor teritorială.

Datorită evenimentelor din 11 septembrie 2001, care au avut consecințe foarte importate asupra strategiilor de securitate ale SUA, mediul de securitate internațional au avut pagube majore în ceea ce privește politica externă și cea de securitate a SUA.

Casa Albă a făcut public documentul „Strategia pentru Securitate a SUA” care susținea faptul că strategia care există până atunci, care era bazată pe intimidare și constrângere era desuetă și de aceea SUA trebuia să identifice și să nu lase amenințările să se apropie de frontieră: „SUA vor menține o forță nucleară strategică suficientă pentru a descuraja orice potențial inamic care deține arma nucleară să acționeze împotriva intereselor noastre vitale. Așadar, vom conserva un arsenal de forțe nucleare de o mărime și putere suficiente să pună sub amenințare altfel de lideri militari și politici”²⁴.

²⁴ Noua Doctrina Americana elaborată în decretul presidential adoptat la 17 septembrie 2002, intitulat “Strategia de Securitate Națională a SUA”

Bibliografie:

1. **Gorun, Adrian;** *Geopolitica, Geostrategie, Globalizare*, Targu-Jiu: Academica Brancusi, 2010;
2. **Gorun, Adrian;** *Sociologia relațiilor internaționale. Tratat privind conceptele sociologice de bază, procesele și tendințele în relațiile internaționale*, Bucuresti: Editura Didactică și Pedagogică, 2010
3. **Harrington, Joseph F.; Courtney, Bruce J.;** *Relatii romano-americe 1940-1990*, Iasi: Institutul European, 2002;
4. **McCauley, Martin;** *Rusia, America si Razboiul Rece 1949 – 1991*, Iasi: Polirom, 1999;
5. **Miroiu, Adrei;** *Manual de relatii internationale*, Bucuresti: Polirom, 2006;
6. **Stockholm International Peace Research Institute**, YearBook 1974
7. **Strainu, Emil;** *Razboiul geofizic*, Bucuresti: Solaris Print, 2009;
8. **Vaduva, Gheorghe;** *Principii ale razboiului si luptei armate – realitati si tendinte*, Bucuresti: Univrsitatea de aparare Carol I, 2005;